DENGÊ KOMKAR

Sal : 7
Wext : 31. 5.1985
Hejmar : 76
Bıha : 1 DM

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KARKERÊN KURDISTAN LI ELMANYA FEDERAL




# DAHA GÜÇLÜ VE YIĞINSAL BİR KOMKAR

Politik Tutuklulara Karşı Alçakça Bir Oyun:

# PİŞMANLIK YASASI...

Kitlelerin günden güne yükselen genel af istemlerine aldırmayan Türkiye'deki faşist rejim, politik tutukluların direncini kırmak, onları teslim almak ve ihanete sürüklemek için, "Pişmanlık Yasası" adı altında yeni bir oyuna başvuruyor. Kukla meclis'ten hızla geçirilen bu yasaya göre, "Devletin güvenliğini ilgilendiren suçlardan biri ile" suçlanan veya mahkum olanlar, eğer pişmanlık duyduklarını söyler ve ifşaatta bulunurlarsa cezaları belli oranlarda hafifleyecek.

Diğer bir deyişle, devlet, belli suçlardan yargılanan kişilere rüşvet teklif ediyor, onları satın almaya çalışıyor, ihbarcılığa teşvik ediyor.

Bu, aslında yeni birşey değil. İhbarcının cezasının düşürülmesi daha önce de ceza yasalarında vardı. Ama bu yeni yasa ile ihbarcılığın Özalvari reklamı yapılıyor ve "özendirici" başka tedbirler alınıyor. Buna göre "sayın muhbir veya hain vatandaş"ın yüzüne estetik ameliyat yapılıp o tanınmaz biri haline getirilebilecek veya "görevle yurt dışına" gönderilebilecek, kimliğini değiştirebilecek vb..

Olay, ilk bakışta uygar bir insan mantığıyla değerlendirilse veya ona salt burjuva hukuk kuralları açısından bile bakılsa, bir utanç belgesi olarak görülür. Ne var ki böyle şeyler Türk devlet adamlarının yüzünü kızartmaz. Bu devletin tarihiyle yaşıt olan adam satın alma, provakatör kullanma "sanatı" bu kez, 'yüce meclisten" geçirilerek resmen tescil edilmiştir.

Besbelli, hukuk açısından bunun savunulabilir yanı yoktur. Böyle bir durumda bir provakatörle, polis ajanı ile, "pişmanlık" duymuş biri nasıl ayrılabilir? Diğer yandan böyle bir uygulama, zayıf kişilikli insanları, kendisini kurtarmak için yalan söylemeye, iftiraya itecektir. Bu yasanın, polis ve savcıların elinde bir dizi yeni tertip ve komploya yol açacağı açıktır.

Nitekim bu iğrenç yasaya en başta hukukçular geniş tepki gösteriyorlar. Türkiye Barolar Birliği Başkanı'nın yanısıra,Ankara, İzmir ve İstanbul baro başkanları da onun kişilik haklarına aykırı düştüğünü, kargaşaya yol açacağını belirttiler. Ankara Baro Başkanı Atilla Sav, "bu yasa ile suçlular korunurken, suçsuzların başı derde girecek," dedi. Sav, yüze estetik ameliyatı yaptırmanın, kimlik değiştirmenin bir dizi "yaşıyan ölüler" yaratacağını söyledi.

'Pişmanlık Yasası" yalnız faşist rejimin ne denli alçaklaştığını değil, aynı zamanda onun çaresizliğini de gösteriyor. Faşist generaller, yönetime el koyudukları günden bugüne sözde terörle savaşıyor, "gizli örgütleri" ortaya çıkarıyor, devrimci ve yurtsever hareketin"'kökünü kurutmaya" çabalıyorlar. Amansız işkence çarkını bunun için işletiyorlar. Bunun için cezaevlerini nazi kamplarına çevirmişler. Ama şimdi başvurdukları "Pişmanlık Yasası" da gösteriyor ki onlar, tüm zulüm ve zorbalığa rağmen başarısızlar. Politik tutukluları dize getiremediler, dirençlerini kıramadılar.

Kuşku olmasın, bu yasa da ölü bir yasa olacak. Geçmişte toplum ve en başta devrimci ve yurtsever hareket bu kuruma hayat hakkı tanımadı, bundan sonra da tanımıyacak. Nitekim, yüze estetik ameliyatı, kimlik değiştirme, yurt dışına gönderme gibi bir dizi tedbir de zorbaların çaresizliğini, telaşını, güvensizliğini ortaya seriyor. Ama bu vaatlere de kimse güvenmesin. Zorba rejimler uşaklarını, ajan ve provakatörlerini de çoğu kez açıkta bırakırlar. Geçmişte bunun pekçok örnekleri görüldü. Kürt halkına ihanet eden Rayber ve benzerleri bizzat sömürgeci güçler tarafından temizlenmedi mi? 12 Mart dönemi bu tür alçakları yüzüstü bırakmadı mı? Ermeni militanı Emekçiyan'ın gösterdiği pişmanlık, boynunu yağlı ilmikten kurtardı mı?

Halkın vereceği ceza ise generallerinkinden daha ağırdır. Bu, yalnız taşınması güç bir yüzkarası değil,günü gelir açık hesap sorma da olur. Gün gelir faşist generaller de yaptıklarının hesabını verirler. Arjantin'li cellatların durumu ortada..

Sözkonusu "Pişmanlık Yasası", Bay Özal'ın ve onun Batı'daki dostlarının "liberal düşünce" diye sunmaya çalıştıkları Türkiye'nin bugünkü yönetim anlayışının da nemenem bir şey olduğunu gösteriyor. Adına liberal ekonomi ve liberal politika denen bu sistemde, gerçekte sergilenen faşizmin çirkin yüzüdür. Bu hengamede pazara sürülen herşey gibi, insanların da alınıp satılmasını doğal karşılamak gerekir. Güngörmüş bir Kürt yurtseveri, bütün bunlara bakıp haklı olarak şöyle diyordu: "Bunlar herşeyi satıyorlar. Üçbeş kuruşum var, saklıyorum. Karılarını satılığa çıkardıkları zaman hisse senedi satın alacağım!"

Faşist Cuntanın Bir Cinayeti Daha

# FATSA eski Belediye Başkanı katledildi

Fatsa eski Belediye Başkanı, devrimci Fikri Sönmez (Terzi Fikri), Amasya Cezaevi'nde yapılan ağır işkenceler sonucu yaşamını yitirdi.

12 Eylül öncesi Fatsa'da kitlelerin ezici çoğunluğunun desteğini kazanarak Belediye Başkanı seçilen terzi Fikri, 12 Eylül'ün arafesinde zamanın gerici hükümetinin "Nokta Operasyonu" sonucu onlarca arkadaşı ile birlikte gözaltına alınmış, yoğun işkenceden geçirilmişti.

12 Eylül sonrası açılan Fatsa DEV-YOL davasında yargılanan Fikri Sönmez, son zamanlarda yeniden işkenceye alındı, işkenceler karşısında yiğitçe direnen Terzi Fikri, caniler tarafından katledildi.



FİKRİ SÖNMEZ

Faşist cuntanın Sıkıyönetim Komutanlığı, Fikri Sönmez'in ölüm nedenini "kalp krizi" olarak verdi. Ölüm haberi basına cenazenin gömülmesinden sonra yansıtıldı Akrabalarının cenazeye otopsi yapılması yönündeki talepleri Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından rededildi.

"Demokrasiye geçildi", "Türkiye'de işkence yok" vb. demagojilerin ayyuka çıktığı bir dönemde, devrimci-ilerici insanlar 1. Şubelerde, zındanlarda, sokaklarda öldürülmekte, işkenceden geçirilmekteler. Fikri Sönmez olayı ise, faşist cuntanın 5 yıla yakındır halklarımız üzerine uyguladığı sistemli devlet terörünün en son örneklerinden biridir. Daha önceleri Sağmalcılar, Metris, Mamak, Diyarbakır, Erzurum hapishanelerinde binlerce ilerici-devrimci tutuklu baskı ve işkencelere karşı direndiler. Onlarcası direnişlerde ve işkencelerde hayatlarını yitirdiler. Ama faşizm amacına ulaşamadı.

*(Devamı sayfa 19'da)*

## 1 MAYIS'I BİRLİKTE KUTLADIK

Avusturalya'nın Melbourne kentinde işçi sınıfının "Birlik, Dayanışma ve Mücadele" günü olan 1 Mayısa "SOL BİRLİK" taraftarları olarak Türkiye Kültür Derneği flaması altında katıldık.

Yürüyüş boyunca, faşist Türk ordusunun Kürdistan'daki insanlık dışı baskılarını protesto eden flama ve pankartlar taşıdık, "Kahrolsun Faşizm, Yaşasın Sol Birlik" ve faşizmi teşhir eden başka sloganlar attık. İngilizce ve türkçe bildirilerimizin yanısıra "SOL BİRLİK"in 1 Mayıs bildirisini yoğun biçimde dağıttık.

Önümüzdeki günlerde, büyük Kürt Şairi Cigerxwin ve Kürt sanatçısı Yılmaz Güney'i anma toplantıları düzenliyeceğiz.

Çalışmalarda başarılar, devrimci selamlar.

Melbourne'den
KOMKAR Sempatizanlar



Melbourne'deki 1 Mayıs Yürüyüşü

## FAŞİSTLER KAÇTILAR

Bölgemizde Alman faşistlerinin yapmak istediği iki eylem haberini iletmek istiyorum. 10.5.1985 Cuma günü, Alman faşistlerinin Dortmund SDAJ lokalini basacakları haberini aldık. Çok sayıda dernek üyesi arkadaşlarımız dayanışma amacıyla olay yerine gitti. Gece 22.30'da lokale gelen faşistler, karşılarında birbirlerine kenetlenmiş, kararlı insanları görünce kaçmak zorunda kaldılar.

Yine 11.5.1985 günü, Alman faşist partisi FAP'nin Dortmund şehir merkezinde miting yapacağı duyuldu. Kısa bir süre içinde Dortmund'daki demokratik örgütlerin çoğu bir araya gelerek miting yerini işgal ettiler, saat 14.00'de miting alanına gelen faşitler, kalabalık bir kitleyle karşılaştılar. Mitingin izinli olduğunu söyleyip polisten yardım istediler. İlerici güçlerin kararlı tavırları üzerine polis hiçbir şey yapamadı. Faşistler polisin kordonu altında otobüse binip miting yapmadan kaçmak zorunda kaldılar.

DORTMUND
D. KOMKAR Muhabiri

## ULUSLARARASI DAYANIŞMA

Kentimizde Yunan göçmen sanatçılarının egemen olduğu Poli-Kunst Derneği 27.4.85'te bir gece düzenledi. Değişik uluslardan ilericilerin katılıp kendi kültürlerinden parçaları sundukları geceye, bizler Kürdistan İşçi Derneği olarak katılıp halkımızın zengin kültüründen örnekler sunduk.

Kültür programında bize ayrılan bölüme geçmeden, sunucu, Kürt ulusu ve ülkesi hakkında izleyicilere bilgi verdi. Ayrıca F.Almanya'da yaşıyan 250.000'i aşkın Kürdistanlı göçmen işçi ve ailelerinin "Ana dilde ders", "Radyo ve TV'de yayın", "Sosyal Danışmanlık" gibi haklarının verilmediğini dile getirdi. Daha sonra sahneye çıkar arkadaşımız Delal, dinleyicilere halkımızın müziğinden parçalar sunarak izleyicilerin beğenisini aldı.

Daha sonra bir Türk kızının Yunanca türküler okuması geceye ayrı bir hava kattı. Gece güçlü bir enternasyonal dayanışma içinde sona erdi.

MÜNİH
D. KOMKAR Muhabiri

## İMZA KAMPANYASI

23 Nisan 1985'te yapılan Avrupa Konseyi toplantısından önce diğer ülkelerde olduğu gibi, Danimarka'da da demokrasi güçleri, faşist çetenin yalan ve demagojilerini açığa çıkarmak için bir dizi çalışmalar yürüttü.

Özgürlük Yolu ile Dayanışma Komitesi'nin de içinde bulunduğu 6 örgüt (FAT, TGİB, Kdd, Dib-Af ÇG.) bu çalışmaları birlikte örgütledik.

İdamları, işkenceleri ve Kürt halkı üzerindeki baskıları protesto eden, siyasi tutuklulara af ve Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılmasını içeren bir metin imzaya açıldı. Kopenhagen'in merkezinde Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'ndaki baskıları sergiliyen bir stand açıp, 5000 dolayında imza topladık.

Yine 6 örgütün temsilcilerinden oluşan bir heyet, 19 Nisan günü Parlamento'da Avrupa Konseyi üyesi parlamenter Lasse Budtz ile görüştü. Heyet, Budtz'a Türkiye'deki duruma ilişkin yazılı bir metin iletip ondan ve diğer üyelerden Türkiye'nin Avrupa Konseyi'nden çıkarılması yönünde tavır koymaları istendi.

Bu çalışmalar süresince KOMKAR'ın çıkardığı ingilizce "Return to Democracy- Disguised Fascism?" adlı broşürü Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Konseyi üyeleri, Sendikacı, Yazar ve diğer birçok kişi ve kurumlara ilettik.

Çalışmalarımız devam ediyor. Devrimci selamlarımızla.

* * *

Hitler faşizminin Danimarka'dan kovuluşunun 40. yılı yığınsal olarak kutlandı. 4 Mayıs Danimarka'da kurtuluş günü olarak ilan edilmiş ve her yıl bu amaçla kutlanmaktadır.

Bu yıl da binlerce kişi, faşist çetenin giremediği Enghaveplads denilen alanda toplanarak, meşalelerle belediye alanına doğru yürüyüşe geçti. Bizler SOL BİRLİK taraftarları olarak bu binlerin içinde yerimizi aldık, Hitler faşizmini ve Türkiye'deki faşist cuntayı protesto edip, lanetledik.

Çavreş/DANİMARKA

## HİTLER FAŞİZMİNDEN KURTULUŞUN 40. YILI

DKP'nin 10 Mayıs günü Volksbildungsheim'de Hitler faşizminden kurtuluşun 40. yılı nedeniyle düzenlediği geceye katıldık. 1000'i aşkın kitlenin katıldığı toplantıyı, DKP Hessen Eyaleti Yönetim Kurulu Başkanı bayan Ellen açtı, bu arada çok sayıda işçi ve Komünist Partilerinden de temsilcinin toplantıda hazır bulunduğu görüldü.

Daha sonra Alman halkının faşizmden çektiği acılar, direnişi, Sovyetler Birliği'nin savaştaki belirleyici konumuna dikkati çeken Parti Genel Başkanı Herbert Mies, konuşmasının son bölümünde ABD'nin serüvenci politikasına ve SSCB'nin barışı koruma yönünde gösterdiği çabalara değindi.

Daha sonra faşizm döneminin genç savaşçı komünistlerinden oluşan 40-50 kişilik bir grup sahneye davet edildi. Kendilerine Ernst Thelman şeref nişanı verildi. Sıra Sovyet delegasyonunun konuşmasına gelince, tüm salon birlikte "Yaşasın enternasyonal dayanışma" sloganıyla inledi. Delegasyon adına konuşan Sokolov'a DKP'nin bir sancağı hediye edildi. Kendisi sancağı pertisine ulaştıracağını belirtti.

Sokolov'dan sonra Nikaragua Devrimci Hükümeti'ni temsilen sahneye çıkan bayan konuşmacı, ABD'nin Orta ve Güney Amerika'ya yönelik saldırı ve planlarını eleştirdi. Bayan konuşmacının konuşması sık-sık "No Pasaran" sloganı ile kesildi.

Toplantının kültür bölümünü Sovyetler Birliği'nin Sibirya bölgesi Halk Dansları Ekibi, müzik grubu ve Genç Komünistler korusu oluşturuyordu. Program beğeniyle izlendi. Gece coşku içinde başarılı bir şekilde sona erdi.

FRANKFURT
D.KOMKAR Muhabiri

# KOMKAR'ın Açtığı Kampanya Etkin Destek Görüyor

Bilindiği gibi KOMKAR, Şubat 1985 başlarında bir kampanya başlattı. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yaşıyan ve sayıları 250.000'i aşkın Kürdistanlı işçinin sorun ve istemlerini tartışmaya sunan, sosyal ve kültürel hakları talep eden bu kampanya'ya gazetemizin 73. sayısında yer vermiştik. Bu sayıda ise kampanyanın yankılarına, destekliyen örgütlerin açıklamalarına yer vereceğiz.

Kampanya'nın hedefleri olan Kürdistanlı işçilerin sosyal ve kültürel talepleri geniş çevrelerde, demokrat, ilerici ve hümanist parti, kuruluş ve kişiler nezdinde olumlu yankılar buldu. Çok sayıda örgüt ve kişi bu konuda açıklamalarda bulundu; istemlerimizi desteklediklerini belirtti.

Buna karşın, başta Federal hükümet olmak üzere yetkili politik çevreler bir kez daha kulaklarını kapatıp, istemlerimize sırt çevirdiler. Bunun nedeni ise bizce açık: NATO üyesi Türkiye'yi güvendirmemek, onun Kürt halkına karşı assimilasyoncu, ırkçı politikasına ters düşmemek. Bu işin bir yanıdır. Diğer taraftan, Federal Almanya'daki gerici güçlerin Türkiye'de ve bölgedeki çıkarları da bu işte rol oynuyor.

## WDR Kürtçe Yayın Yapmaya Yanaşmıyor

WDR yönetimi, müracaatımız üzerine gönderdiği 6 Mart 1985 tarihli yazısında bir kez daha Kürtçe yayın yapmıyacağını bildirdi. Türk işçileri için türkçe yapılan yayınların, Kürt azınlığınada hitap ettiği ayrıca mektupta yer alıyor.

Hatırlanacağı üzere 1981 yılında KOMKAR ve KKDK kadyoda Kürtçe yayın yapılması için bir imza kampanyası açmış, bunun için WDR'e müracaat etmişlerdi. WDR yönetimi o zaman da, bize gönderdiği cevabi yazısında; Kürtçe radyo yayınlarına yer vermiyeceğini belirtmişti. Mali güçlükleri, Kürt dilinde değişik lehçelerin varlığını, böylesi programların yapılması halinde görev yapabilecek Kürt gazetecilerinin olmamayışını ve malzeme sağlamada doğabilecek güçlükleri gerekçe olarak ileri sürmüştü.

Açıktır ki, bunlar haklı gerekçeler olamaz. Bir kere WDR-Köln radyosunun Türk işçileri için yaptığı programlar, Kürdistanlı dinleyicilere hiç bir şekilde hitap etimyor. Türkçe bilmiyen ve de İran, Irak ve Suriye Kürdistanı'ndan gelenler bir yana, bu programlar Kürdistanlı işçilerin kültürel ve sosyal ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır. Aksine Kürtler ve onların kültürel faaliyetleri söz konusu oludğunda, bu programlarda, Türkiyenin resmi, inkarcı, ırkçı ve assimilasyoncu politikasının dışına çıkılmamakta. Kürt işçilerinin öteden beri sık sık bu radyodan kürtçe müzik parçaları istemi bile bugüne kadar cevapsız kaldı.

Mali güçlüklere gelince; bu bizim sorunumuz değil. Bunca programlar için para var da, sıra bize gelince durum değişiyor. Kaldıki Kürt işçileri de Alman ve diğer yabancı arkadaşları gibi vergi ödemede bulunuyorlar. Yabancı işçi aznılıklarının bazılarının ana dillerinde programlara yer verilmesi, diğer bazılarının bundan mahrum edilmesi, bölücü, ayrımcı ve aşağılayıcı bir tavırdır.

Kürt dilinin değişik lehçelerine gelince; Bunun engel olarak görülmesi doğru değildir. Bir kere, Federal Almanya'da yaşıyan Kürtlerin büyük ekseriyeti Türkiye Kürdistanı'ndan geliyor, Kürt dilinin kurmancı lehçesini konuşuyor ve anlıyor. Yine bu lehçe yazı dilinde kullanılan ve zazaca konuşanların büyük bir kesiminin de anladığı bir lehçedir. Kaldı ki, radyoda kürtçe ve Kürtler için programlara yer verilmesi halinde, zazaca lehçesine de yer verilmesinin WDR açısından sakıncası nedir?

Bizce önemli olan bu hakkın Kürdistanlılara tanınmasıdır. Bu hakkın kullanılmasında ortaya çıkabilecek güçlükler giderilebilinir niteliktedir. Kürtçe programların yapımında görev yapabilecek, yardımcı olabilecek hayli Kürt gazeteci, yazar, eğitmen ve en baştada Kürt örgütleri var.

KOMKAR, WDR'e, bu olumsuz tavrını eleştiren, Kürtçe yayın hakkını içeren ikinci bir yazı gönderdi.

## destek ve dayanışma

Pekçok örgüt, kuruluş ve kişi yazılı çağrımıza cevap verdi; istemlerimizi desteklediklerini açıkladı.

Kürdistanlı işçi ve ailelerinin kampanya'ya ilgi ve destekleri geçmişe nazaran daha büyük oldu. WDR'e gönderilmek üzere hazırlanan ve kürtçe yayın yapılması istemini içeren postakartlarından yaklaşık 20.000 adet imzalattırılıp postalandı.

Çeşitli seminer ve konferanslarda, Kürdistanlı işçilerin sosyal ve kültürel taleplerini destekleyici kararlar alındı. Örneğin, 8-10 Mart 1985 tarihlerinde, Stockholm'da toplanan Avrupa Göçmen işçi konferansı aldığı bir kararla, diğer yabancı işçi azınlıklarına tanınan hakların Kürt işçi azınlığına da verilmesini talep etti. Kiliseler, SPD, Yeşiller, DKP ve daha pekçok kuruluş, demokratik, siyasi örgüt istemlerimize anlayış gösterdi, destek verdi.

Birlik Yolu, DİBAF, FİDEF, GERÇEK-ADK, KKDK ve KOMKAR yaptıkları ortak açıklamada, Kürdistanlı işçilerin sosyal ve kültürel istemlerinin gerçekleşmesini talep ettiler.

Geniş demokratik çevrelerin gösterdiği bu ilgi ve destek, Kürdistanlı işçilerin haklı istemleri uğruna mücadelede yalnız olmadıkalarının açık bir ifadesidir. Şu ana kadar henüz istemlerimiz gerçekleşmiş değil. Fakat, bu istemlere sahip çıkanların, destekliyenlerin sayısı giderek artıyor. Bu da, sosyal, kültürel ve demokratik taleplerimizin gerçekçi olduğunu, gerçekleşme şansına sahip olduğunu gösteriyor. Bu uğurda çabaları arttırma görevini önümüze koyuyor.

Federal Almanya'daki politik ve idari mercilerin, Kürdistanlı işçilerin varlığı ve haklı talepleri önüne diktikleri suskunluk perdesi yırtılmalıdır. Çifte haksızlıklara, Kürdistanlı işçi ve ailelerinin, genç ve çocuklarımızın ulusal benliğine yabancılaşmasına gözyumulmamalıdır.

*Kampanyamıza Destek Veren Örgüt ve Kuruluşlardan Bazılarının Açıklamalarını Kısaltarak Yayınlıyoruz*

### Temel Haklar ve Demokrasi Komitesi

(Komitede şu tanınmış kişiliklerde yer alıyor: Heinrich Albertz, Karola Bloch, Walter Dirks, Ingeborg Drewitz, Helga Einsele, Helmut Golwitzer,

Robert Junk, Horst E. Richter, Dorothee Sölle, Klaus Traube)

Temel Haklar ve Demokrasi Komitesi istemlerinizi destekliyor. Türkiye İran ve Irak'ta Kürtlerin kültürel varlıklarının korunması gerektiği görüşündeyiz. Kürt dili yasaklanmamalıdır; resmi ve okul dili olarak tanınmalıdır. Komite, Federal Almanya'da ana dilde ders, sosyal danışmanlık, radyo ve televizyonda Kürtçe yayın istemlerinin bir an evvel gerçekleşmesini talep ediyor. Kürt isimlerinin Alman nüfus daireleri tarafından kabul edilmemesi utanç vericidir.

Horst Kowarsch.

## Jürgen Reents, Milletvekili YEŞİLLER

Federal Almanya'daki Kürtler, vergi ödedikleri halde, ana dilde ders hakkından yararlanmıyor. Bu durum değişmelidir. Türk generallerinin F. Almanya'da Kürtler için ana dil derslerine karşı çıktığı türündeki gerekçeler acıdır. Ama maalesef kültür politikamızda hakim bir anlayıştır.

Eğer Kürt halkının dostları ve özellikle Federal Almanya daki Kürtler, bu işin peşini bırakmazlarsa, yakında okullarda kürtçe ders olarak verilebilir.

Televizyon direktörleri, Dallas ve Denver gibi filimler için en yüksek ödemeleri yapmaktan çekinmiyor; ama sıra yabancı işçilerin ana dillerinde yayınlara gelince mali güçlüklerden sözederler. Kürt dilinde radyo ve televizyon programlarının yapılmaması anlaşılır bir şey değildir. Elbette Ankaradaki generaller Kürtlerin ulusal bilinçlenmesinden korkuyorlar ve bunun içende kürtçe türküleri, halk oyunlarını bile yasaklıyorlar.

## Ronald Kern, Milletvekili YESİLLER

SORU ÖNERGESİ

Hessen Eyalet Parlamentosu Yeşiller Milletvekili Ronald Kern, Eyalet Hükümetine 21 2. 1985 tarihinde bir soru önergesi yöneltti. Kern'in önergesindeki soruların bazıları şöyle:

1. Hessen'deki Yabancılar arasında Kürtlerin oranı nedir?
2. Okullarda, Kürt çocuklarına ana dil derslerinin verilmesi yönünde hangi olanaklar var?
3. Eyalet hükümetinin, radyo ve televizyonda kürtçe yayın yapılması istemine karşı tutumu nedir?
4. Eyalet hükümeti, kürtçe ön isimlerin, türklerde olduğu gibi nüfus dairelerince kabul edilmesi görüşüne katılıyormu?

## Yukarı Bavyera GEW'in Girişimi KÜRT ÇOCUKLARI İÇİN ANA DİLDE EK DERS

Münih'teki Kürt öğretmenlerin çaba ve girişimleri sonucu Yukarı Bavyera Bilim ve Eğitim Sendikası bölge örgütü, Kürt çocuklarına ana dilde ek ders talebinde bulundu. Eyalet örgütüne sunulan önergede özetle şu görüşlere yer veriliyor.

Bilim ve Eğtim Sendikası GEW, Kürt çocuklarına ana dilde ek derslerin verilmesi için Bonn ve eyalet hükümetlerine çağrıda bulunur.

Yirmi yılı aşkın bir süreden beri Federal Almanya Cumhuriyetinde yaşıyan 300.000 kadar Kürt'ün hakları hiçe sayılıyor; sistemli bir baskı politikasıyla karşı karşı bırakılıyor. Bu durum, Müttefik Türkiye'nin çıkarlarının gözeten bir anlayışın sonucudur.

Türk hükümeti Kürtlerin varlığını inkar ediyor. Askeri diktatörlüğün uygulamaya soktuğu Anayasa'nın 3. maddesinde görüldüğü gibi, Kürt dili üzerindeki yasak, anayasal bir düzeye getirildi. Kürt okulları yok; Kürt müziği ve edebiyatı yasak. Ana dilin kullanılması, ölüm cezasınıda öngören Türk Ceza Yasasının 141, 142. maddelerince "bölücülükle" damgalanıyor.

Federal hükümet'te Türk hükümetleri gibi, Kürtlerin varlığını tanımıyor. Kürtler, diğer yabancıların sahip olduğu kültürel haklardan yoksun

## Dr. Klaus von Dahnanyi HAMBURG Belediye Başkanı

Federal Almanya'daki Kürt işçi ve ailelerinin sorun ve istemlerini içeren mektubunuzdan dolayı teşekkür ederim.

Kürtlerin kültürel varlığına saygı gösterilmesi isteminiz desteklenmeye layıktır.

## Daniel Retreau, FISE Uluslararasi Ögretmen Sendikaları Federasyonu Genel Sekreteri

FİSE, haklı demokratik taleplerinizi, 85 ülkeye mensup 25 milyon üyesi adına tümden destekliyor ve enternasyonalizmin gereği yanınızda olacaktır.

## Jürgen Micksch, TUTZING Protestan Akademisi Yönetmeni

Sizinde bildiğiniz gibi, daha Alman Protestan Kilisesinin yabancılar referentiyken, Kürt çocuklarına okullarda ana dil derslerininin verilmesi, radyo ve televizyonda kürtçe yayın yapılması, Kürtlere, geleneklerini koruyup geliştirme olanaklarının sağlanması için çabalarım oldu. Kısa bir süre sonra Alman Televizyonu ikinci programı yöneticileriyle bir görüşmem olacak. Orada bu sorunu tekrar dile getireceğim.

1986 yılının ikinci yarısında, Tutzing Protestan Akademisinde, Federal Almanya'daki Kürtlerin durumuna ilişkin bir semineri öngördüğümü şimdiden sizlere iletmek istiyorum. Bu konuda KOMKAR'la seve seve birlikte çalışmayı arzu ediyorum.

## Rudolf Bindig, Milletvekili SPD Fraksiyonu İnsan Hakları ve Mülteci Sorunları Çalışma Grubu Başkanı

Bay Bindig adına, Federal Almanya'daki Kürtlerin sorunlarını içeren 12 Şubat tarihli mektubunuzdan dolayı teşekkür ederim. Bay Bindig istemlerinizi anlayışla karşılıyor ve politik alanda destekleyici yönde çaba harcıyacaktır.

Barbara Jobke

## Karl Hermann Niestaed SPD Bremen Örgütü

Mektubunuzu ve ilişikteki çağrınızı aldık. SPD Eyalet Başkanı ve Fraksiyon Başkan Vekili Konrad Kunick, sizin karar metninizi Bremen radyosu müdürüne cevaplandırmak üzere gönderdi.

Mektupta, diğer radyo evleriyle birlikte çalışma sonucu, kürtçe yayın yapılması konusunda, olumlu yönde çaba harcanması açık bir biçimde dile getirildi. Şimdilik bu mektubun cevabını bekliyoruz. Cevap gelir gelmez sizleri bilgilendireceğiz.

## Alman Kızılhaç Örgütü

Federal Almanya'daki Kürtlerin ayrıcalıklı bir durumla karşı karşıya bulunduğu görüşünü sizlerle paylaşıyoruz. Zira bugüne dek onlar için ana dil dersi ve yayın programları yok.

Alman Kızılhaç örgütü, tarafsızlık ilkesinden ötürü politik olarak açık bir tavırda bulunamaz. Ancak, ana dili kürtçe olan yabancıların koşullarının iyileştirilmesi için -politik bağımsız bir kuruluş olan Kürt Enstitüsüyle birlikte- çaba harcıyoruz.

Döveling

# KOMKAR'ek hin xurt

# KOMCIVÎNA 7 AN PÊKHAT

Komcıvina KOMKARê ya 7an lı Elmanya Federal Bajarê Kolnê, dı rojên 18/19 Gûlanê bı serfırazi pêkhat. Dı Komcıvin-ê da jı hemû Komel, komık û grûban 80 nunêr, dı gel van lı Elmanya Federal û Berlina Rojava pır endamên komelan başdar bûn Dı gel endam û nunêran pır mêvan ji, wek Sekreterê Gışti ya Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê Kemal Burkay, mımesilên partiyên Kurdıstan, Elman û yên dın, mımesilên komelên dêmoqratik beşdar bûn.

Dı nav van du rojan da nunêran lı ser raporên kar û darayi a sala bori axıftın; jı bo pêştabırına karên nu pêşneyar anin. Lı ser van bıryar hatın gırtın. 600 kes lı komcıvinê da beşdar bûn.

## Raporên Komita Bırêvabırına Gışti bı Yek Deng Hat Qebûl kırın

Destpêka komcıvinê da serokê KOMKAR bı sê zmanan komcıvinê vekır û dı axıftına xwe da lı ser rewşa welat û Elmanya Federal rawestiya. Paşê rapora Komita Bırêvabırina Gışti hate xwendın. Dı raporê da lı ser kar û bar, kêmasi û dıjwariyan da hatıbû rawestandın. Nunêr ji bı axıftınên xwe ve kêmasiyên raporan temam kırın û bo karek hin baştır pêşneyar anin.

Komcıvina KOMKARê carek dınê eşkere kır ku, bı kar û barên xwe ve KOMKAR lı gel dost û dıjmınên neteweyê Kurd ciyek baş pêk aniyê; dı gel karker, ronakbir û xwendekarên Kurdıstan pêvendiyên germ çêkıriye. Beşdarbûna komcıvinê vi yeki eşkere da xuyakırın. Ev yeka ne karê rojek, duroj û salek e; karên salan e ku, KOMKAR jı aliyê bir û baveriya siyasi dı vê rê da dımeşe. Gor rê nişandana siyasi, karên dêmoqrati pêk tine.

Pıştê axıftınên lı ser raporan, komcıvin lı ser xala hılbıjartına organên nu sekını û bo Komita Bırêvabırına Gışti heval hatın hılbıjartın.

## Pışgırtına Navnetewi

Komcıvina 7 an jı aliya pışgıriya navnetewi ji xurt bû. Jı pır rêxıstın, parti, û komelên biyani û netewi kes dı komcıvinê da beşdar bûn an ji bı mesajên xwe ve pışgıriya xwe nişan dan. Ev rêxıstınan bı mesajên xwe ve pıştevaniya daxwazên KOMKAR û bı gelê Kurd ve carek dın dan xuyakırın.

Axıftına Sekreterê Gışti ya Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiye Kemal Burkay, lı ser lıngan bı dılşahi "Bıji Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê" hatê bırinê.

Dı gel Kemal Burkay, jı Partiya Keskan (Grunen) Petra Kelly, Gerd Bastiyan, Konseya Netewi a Afrika Başur -ANC- Linda Khumalı, serokê sendikata zanisti û perwerdeyi (GEW-Koln) Reinhard Hocker, nunerên Partiya Komunist a Elman -DKP- Heinz Lang, nunerên Partiya Dêmoqrat a Kurdıstana İran û Yekıti Nıştimani Kurdıstan, serokê komelên mamostan -TOBDER- Gultekin Gazioglu axıftın.

(Dumahik rûpel 19)




## DAKO SIBA NEBE DERENG

*(Diyari bo kongıra KOMKAR ya hefta)*

"Sıba derenge
İro pêwiste "
Heval dızanin
Guhdar dızanın,
Ev gotına han
Ev gotına rast
Wek zêr û cewher..
Ne gotına mine
Ne mın peydakıriye
Ne mın belavkıriye.
Lı sala hevda
Roja raperina bındesta
Peydabû.. hate dunya
Jı devê rêberê zana
Belavbû lı cihan
Kete ferhenga soreşan
Bû rêbaza raperinan
serketınan..

* * * *

Ez nabêjım:
"Sıba derenge
İro pêwiste "
Dızanım
Baş dızanım:
Dûrın gemiyên me
Lı nav pelên deryan
Wındane ewrên me
Lı pışt asoyan
Biçûke siya me
Lı nav gund û bajaran..
Loma nabêjım:
"Sıba derenge
İro pêwiste "

* * * *

Lê dako gemi bıghên berav
Milyonên me bıbın bı çav
Gelê me ji bıbe bı nav
Dako zengıl bıbe bı deng
Bılındbıbe ala bı reng
Dako sıba nebe dereng,
Êdi iro em bıbne yek!
em bıbne yek!

Gundi
12.5.1985

# Parti, rêxistin, komel û kesên ku mesaj şandibûn

* Sekreterê Gişti ya Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê -PSKT, Kemal Burkay * Partiya Dêmoqrat a Kurdıstan İran * Yekıti Nıştımani Kurdıstan * Partiya Komunista Suri * Partiya Komunista Elman -DKP * Partiya Karkeran a Sosyalista Tırkiyê (TSİP) * Partiya Karkeran Tırkiyê (TİP) * Partiya Keskan (Die Grûnen) * ANC (Konsey Netewi ya Afrika Başur) * Dr. Herta Daebler - Gmelin, mebus Vekılê Serokê Gruba SPD * Partiya Sosyalist a Avustralya * FİSE (Federasyona Sendikayê mamostan a navnetewi) *Seferata Nikaragua * Seferata Bulgaria * AKSA * Die Falken (Ciwanên Sosyalist ya Elmanya) * SDAJ (Ciwanên Karkerên Sosyalist ya Elman) * SHB (Yekitiya Sosyalistan ya Xwendegehê bılınd) * Junge Pionere (Rêxıstına zarokên sosyalist) * JUSO (Sosyalistên Ciwan) * İFA (Foruma Komelên Karkerên Biyaniyan a Navnetewi) * EKD (Dêra -kilise- Protestanan ya Elmanya) * KOMKAR-Fransa * KOMKAR-Swêd * Yekıtiya Karkerên Kurd lı Hollanda * Komela Kurdên Australya * Komela Karkerên Dêmoqrat ya Kurdıstan /NORWEGEN * Alıgırên Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê/Danimarka * Alıgırên Partiya Sosyalist a Kurdıstana Tırkiyê/ Yewnanistan * Komita Hevkari/LENİNGRAD * Xwendekarên Kurd lı Baku- Yekıtiya Sovyet * DKP-Altenkirchen * DKP-Troisdorf * Grubek Karkerên Kurdıstan lı Swisre * Têkoşer (Belçiqa) * Mala Gel-London * Fedayiyên Xelk-Nûrnberg (Ekseriyet) * Kolner Appell * İnsiyatifa Biyaniyan a Eyaleta Hessen * Komita Biyaniyan/Rheinsiegkreis * İnsiyatifa pışgıriya Dêmoqratên Tırkiyê * Komela Mamostan/Koln * Birlik Yolu, Dib-Af, FİDEF, Gerçek ADK, KKDK * Yekıtiya Dêmoqratên Kurdıstan

* * *

* Petra Kelly mebus (Partiya Keskan * Gerd Bastian, mebus (Partiya Keskan) * Gerd Wartenberg, mebus (SPD) * Horst Peter, mebus (SPD) * Norbert Burger, Serokê Belediya Kolnê * Reinhard Hocker, Serokê Sendikata Zanısti û Perwerdeyi a beşa KOLN * Dr. Jûrgen Micksch, Berpırsiyarê Dêra (kilise) Protestan * Herbert Leuninger, Keşiş * Şıvan, Hozan * Gulıstan, Hozan * Mahmut Baksı, Nıviskar * Kemal Daysal, Endamê Komita Bırêvabırına Gışti ya DİSK * Turhan Ata, endamê DİSK * Gundi, helbestvan * Hasan Dewran, Helbestvan * Şanar Yurdatapan, kompozitor * Melike Demirag, sınetkar * Fırat Ceweri, Helbestvan * Margot Kûnçler, endamê Sendika Post û berpırsiyarê ciyê kar * Rıza Çolpan, karker, Australya * Yorgo Baca, Yunanistan * Yusuf Uluışık, karker, Swisre * Dr. Rehber Rezan * Dr. Mirelle Galetti

# JI BIRYARÊN KOMCIVÎNÊ

● Dewletên kolonyalist û imparyalistên ku pıştevaniya van dıkın, hember neteweyê Kurd şerek barbari dajon. Gelê Kurd, lı welatê xwe yê perçekırı da xwedi mafê netewi û dêmoqrati nine. Zıman û çanda Kurdi hatiye qedexekırın. Gelê Kurd, dıji zulm û zordariyê, hember kolonyalistiyê lı hemû perçên Kurdıstanê da têkoşin dıde; berxwedıde.

Komcıvina KOMKAR ya 7 an hêzên netewi û dêmoqrati ya Kurdıstan, pêşmergên qehreman yên ku lı Kurdıstana İran û İraq şer dıkın, sılav dıke. Komcivina KOMKAR, zordestiya netewi, şerê hemberi gelê Kurd protesto dıke û bıryar dıgıre ku bı têkoşina gelê Kurd ve pışgıriya xwe hin ji xurt bıke.

. ....

● Jı gırtiyên politik ra af, lı welat û derweyi welat da bı xurti tê xwestın. Hember wi xwestekê, cunta dıxwaze ku "efuyek teng", "poşmanan ra ef" derxe û rewşa xwe ye nebaş xılasbe.

.....

Komcıvin, jı bo hılweşandına cunta faşi, pêkanina YEKITİYA HÊZÊN ÇEP sılav dıke, û bo hêzbûna vi, kar lı ser mılê xwe da vezife dıbine.

.... .

● İmperyalizm dınê ber bı şerek nukleeri dıbe, dı gel vi êriş tine ser tevgerên rızgarixwaza netewi û cıvaki a gelên bındest.

.....

Yekıtiya Sovyet û sistema sosyalist, lı hember politika Dewletên Yekbûyi ya Amêrika û NATO bo çekan radıwestın. Lı seranseri cihanê bı milyonan kes bo parastına aşıtiyê têkoşinek bê westan dajon.

Komcıvina 7 an dıji çekdari, şerxwaziya imperyalizmê û hember êrişên lı ser tevgerên rızgarixwazen netewi û ciwaki û dıji imperyalizmê mahkûm dıke; bı gelên Nikaragua, El Salvador, Afrika Başur, Lûbnan û Fılıstin da pışgırtiya xwe nişan dıke; bı tevgerên rızgarixwaza netewi û cıvaki ra pıştevaniya xwe nişan dıke. Gor imkanên xwe alikariya wan dıke

● Lı Elmanya Federal û Berlina Rojava 4 milyoni bêtır karkerên biyani û malbata wan dıjin. Ew biyani ji wek Elmanan vergi û tıştên dınê tının ci. Lê mıxabın jı mafên cıvaki û politik nıkarın fêyde bıbinın. Jı ber vê yekê;

- Pêwiste ku mafê cıvaki û siyasi bo biyaniyan ji bê dayin. Hılbıjartına navçeyi wê bıbe mafên bıçûk dı vê rê da.

.....

- Pêşıbırên lı ser zıman û çanda biyaniyan pêwiste bê rakırın û rêxıstınên ku dı vê rê da kardıkın, bê alikarı kırın.

. .. ..

- Pêwiste ku mafên karkerên neteweyên dın xwedi ne, jı bo karkerên Kurdıstani ji bê dayin. Ber vê yekê;

a) imkan bê dayin ku, zarokên Kurd lı mekteban da zıman û xwendına Kurdi hinbın;

b) alikari bê dayin ku zıman û çanda Kurdi pêşva bıçe;

c) lı radyo û têlevizyonê da bı zımanê Kurdi neşır;

d) bo Kurdan ji ciyê informasyon bê dayin;

e) navên Kurdi pêwiste ku lı dayirên nıfûs a Elman bê naskırın;

f) mafê azultiye (iltica) bo welatparêzên Kurdıstan bê dayin.

● Komcıvina KOMKAR ya 7 an, dı "sala Cıwanan"da, cıwanên ku dıji imperyalizmê, kolonyalizmê, faşizmê û şer têkoşin dıdın sılav dıke û pıştgırtiya xwe bı Festivala Ciwanan ya ku dı bın şiara "Pıştgırtiya dıj İmperyali, Aşıti û Dosti" pêktê, diyar dıke.

.....

Komcıvina me, pıştewaniya têkoşina ciwanên Tırkiyê û Kurdıstana Tırkiyê bo mafên politik û dêmoqratik, dıji cunta faşist û bo dêmoqrasi dıke.

Komcıvina 7 an, bı têkoşina ciwanan bo mafên cıwaki-politik û çandi lı Elmanya Federal pışgırtiya xwe diyar dıke. Pıştgırtiya têkoşina "Jı ortê rakırına eskeriya bı pereti û muafgırtına jı eskeriyê" dıke.

## ABD ile 12 Yeni Anlaşma

# TÜRKİYE'NİN SATACAK NESİ KALDI?

Onca reklamı yapılan Özal'ın Amerika gezisinden Türkiye'nin kaç para aldığı henüz tam açıklığa kavuşmadı. Ama ABD'nin elde ettikleri giderek ortaya çıkmaktadır.

Bu gezi sırasında 12 "ek" anlaşma üzerinde görüşbirliğine varıldığı basına yansıdı. Bunlardan biriyle, Türkiye 6. Filo'nun ikmalini kendi limanlarında yapmayı kabul ediyor. Üstelik bu kabul, bir zorlama sonucu da değil. Ülkeye döviz kazandırmakta yaman bir ekonomist olan Bay Özal (!) bu öneriyi bizzat kendisi yapmış. Böylece, birzamanlar 6. Filo'nun ayak basmaya cesaret edemediği limanlar şimdi her bakımdan emre hazır. Atom enerjisiyle çalışan gemiler yanaşıp artıklarını bırakabilecek; yakıt, su, yiyecek alabilecek; Amerikan deniz piyadeleri gönüllerince eğlenebilecek.. Bay Özal genelevleri badana ettirmeyi de herhalde ihmal etmiyecek tir.

Diğer bir anlaşma havaalanlarıyla ilgili. Mevcut havaalanları ABD'nin yeni silahları, cephanesi ve yakıt depo edilmesi için kullanılacak; uçakların rahat inip kalkabilmesi için pistler genişletilecek.

Ayrıca ABD Türkiye'deki üslerini, Ortadoğu'ya herhangi bir silahlı müdahale gereğinde kullanabilmeyi de istiyor. Bu konuda yeter bir açıklama yok. Ama herhalde bu istekleri de geri çevrilmiyecektir.

Özal bu anlaşmaların yeni olmadığını söylemekten de geri kalmadı. Yani çoktan planlanmış. Böylece ABD çevik güçlerinin Türkiye'de konumlandırılması ve Ortadoğu'daki herhangi bir olayda kullanılması olanağı her bakımdan gerçekleşmiş oluyor.

Bu üslerin bir bölümü de Türkiye Kürdistanı'ndadır. Son yıllarda Kürdistan'da bir dizi havaalanı bu amaçla genişletildi, yenileri yapıldı ve daha da yapılmakta.

Bu anlaşmalarla Türkiye'de, eski nükleer başlıkların yerine yenilerinin ve 250 kilometre mesafeli füzelerin yeleştirilmesi de planlanmıştır.

Böylece, Evren-Özal çetesi, bir çırpıda ABD'nin bir dizi yeni isteğini yerine getirmişler ve ülkelerimizi sosyalist ülkelere ve diğer Ortadoğu halklarına karşı daha da tehlikeli bir silah deposu ve saldırı üssü haline getirmişlerdir.

Anlaşmalardan bir tanesi de Türkiye'de kurulması istenen verici radyo istasyonlarıyla ilgili. Avrupa'da ve diğer bazı ülkelerde de yayın yapan, ABD'nin önemli gerici propaganda araçlarından "Amerika'nın Sesi" ve "Özgürlük Radyosu" Sovyetler Birliği'nde ve birkısım Ortadoğu ülkelerinde iyi dinlenemediği için, şimdi ABD, daha uygun bulduğu Türkiye üzerinden yayın yapmak istiyor. Özal, sanki bu konuda henüz bir anlaşma yok gibi konuştu. "Bu işi TRT bilir.." dedi. Bu, anlaşmanın yapıldığını, ama Özal'ın sadece, kamuoyunu alıştırmak için zaman kazanmaya çalıştığını gösteriyor. Nitekim bununla ilgili bir Amerikan teknik heyeti Türkiye'ye geldi bile.

Bu neyi gösteriyor? Türkiye'nin sözde, Sovyetler Birliği'ne karşı gözettiği "iyi komşuluk ilişkileri"ni, en azından bir ihtiyat payını da artık tümüyle terk ettiğini gösteriyor. Aslında Türkiye bakımından böylesine "iyi komşuluk ilişkileri" hiçbir zaman söz konusu olmadı. Türkiye NATO'ya girmekle ülkeyi sosyalist ülkelere karşı bir saldırı üssü haline getirdi ve yıllar geçtikçe de bu tutumunu daha da pekiştirdi. Şimdi ise düşmanca tutum çok daha açık, perdesiz.

Bu her yönüyle tam bir uşaklık politikasıdır. Evren-Özal çetesi ne ülkeyi, ne halklarımızı düşünüyorlar. Düşünmezler; onlar halkın düşmanıdırlar. Kendi kaderlerini efendilerinin, ABD emperyalizminin kaderine bağlamışlardır. Bir avuç dolar karşılığında yapmıyacakları şey, satmıyacakları şey yoktur.

Diğer yandan, ülkenin artık satacak nesi kaldı diye sorulabilir.. Ama bunlar "işbilir" adamlardır. Yine de satacak şeyler bulabilirler. Belki de yarın öbür gün, bayraklarını da değiştirir, Türkiye'de cumhurbaşkanlığı ve başbakanlık yerine, Amerikan ordusunda iyi ücretli bir generaliği ve bir bankanın yönetim kurulu üyeliğini seçebilirler.

Belki de bunu onlara, birgün ayağa kalkan halk yaptıracak. Eğer kaçma fırsatını bulurlarsa..

## Sovyetler Birliğinde Kürtler:

# "Sadece Köyler Değil, insanlar da Değişti"

*Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi SEW'in yayın organı "Die Wahrheit"ın 12.3.1985 tarihli sayısında Sovyetler Birliği'nde yaşıyan Kürtler üzerine bir yazıya yer verilmiş. Bir Sovyet Gazetecisi olan Juri Passjutin'in kaleme aldığı, "Sadece köyler değil insanlarda değişti" başlığını taşıyan bu yazının türkçe çevirisini özet olarak aşağıda sunuyoruz.*

*D. KOMKAR Redaksiyonu*

19. Yüzyılın başlarında 20.000 kadar Kürt, ülkesi Kürdistan'daki ağır baskılar karşısında, Rusya'ya sığındı. Rus vatandaşlığına geçen Kürtler, öncelikle Ermenistan'a yerleştiler. Ekseriyeti okuma yazma bilmiyen Kürtler, politik, edebiyat ve sanat yaşamının dışında tutulmuştu. Bugün, Sovyetler Birliğinde; Ermenistan ve Azerbeycan da 116.000 Kürt yaşamaktadır.

1917 Sosyalist Ekim Devrimi Kürtlere de çok yönlü gelişme olanakları sağladı. Kürt köyleri ve yerleşim alanları bugün tanınmıyacak bir biçimde değişikliğe uğradı. Daha 20. Yüzyılın ortalarına kadar, Kürtler, toprak damlı evlerde, çadırlarda yaşıyorlardı. Bugün, Kürt köylüleri taştan yapılmış evlerde oturuyor. Köylerinde hastahane, okul, kütüphane ve çocuk bahçeleri var. Tiflis, Bakü ve Erivan sanayi işletmelerinde kalifiye Kürt işçileri çalışıyor.

Kürt ulusal kültürü titizlikle korunup geliştirilmektedir. Kürtçe yazı dilinin oluşturulması, ana dil eğitimi kültürel gelişimi hızlandırdı. Yazı dilinin ve edebiyatın gelişmesi, Kürt halk dilini zenginleştirdi; değişik lehçeleri birbirine yakınlaştırdı. Sovyet Kürt yazarlarından Arap Şamilof'un 'Kürt Çobanı" romanı ermenice, rusça ve almanca dillerine çevrilmiş bulunuyor. (Bu roman, Türkiye'de 1977 yılında Özgürlük Yolu yayınları arasında Kürtçe ve Türkçe olarak da yayınlandı. Ç.Notu) Genç Kürt şairleri yetişti. Mikaîlê Raşid, Kaçaxê Murad bunlar arasında yer alıyor.

Erivan'da Kürtçe "Riya Teze" (Yeni Yol) adlı bir gazete çıkıyor. Hergün radyoda Kürtçe programlar yapılıyor.

Moskova, Leningrad, Tiflis, Bakü ve Azerbeycan'da geniş bir Kürt entellektüel kesim var. Ekim Devrimi öncesi tek bir Kürt öğretmen yokken, bugün bunların sayısı, Kürt dilinin yasak olduğu komşu bazı devletlerdeki durumun aksine, yüzleri aşıyor.

Kürtler sadece yerel yönetimlere katılmakla kalmıyor; Birleşik Cumhuriyetlerin Yüksek Sovyet'ine de seçiliyor.

## Daha güçlü ve yığınsal bir KOMKAR

# KOMKAR 7. KURULTAYI YAPILDI

KOMKAR'ın 7. Kurultayı 18/19. Mayıs 1985 tarihleri arasında Federal Almanya'nın Köln şehrinde yapıldı. KOMKAR üyesi dernek, komite ve çalışma gruplarını temsilen gelen 80 delegenin, çok sayıda üyenin katıldığı Kurultay da, aralarında Türkiye Kürdistanı Soyalist Partisi Genel Sekreteri Kemal Burkay'ın da bulunduğu pekçok parti ve örgüt temsilcileri, Kürdistanlı yurtsever insanlar hazır bulundular. 600 kişinin katıldığı 7. Kurultay'da delegeler, 2 gün boyunca gündemdeki maddeleri görüşüp tartıştı. Kurultay coşkulu ve disiplinli bir hava içinde geçti.

### Genel Yönetim Kurulu'nun Çalışma Raporu Onaylandı

KOMKAR Genel Başkanı, 7.Kurultay'ı kürtçe, türkçe ve almanca dillerinde yaptığı konuşma ile açtı. 7. Kurultay'ın amaç ve önemini içeren, ülkemizde ve Federal Almanya'daki duruma değinen Genel Başkan'ın konuşmasından sonra, organ raporlarının okunmasına geçildi.

Genel Yönetim Kurulu'nun 2 kurultay arası dönemi kapsıyan çalışmalara ilişkin sunduğu raporu, delegeler olumlu olarak değerlendirdi ve onayladı.

Tartışmalar, rapordaki belirlemeleri tamamlayıcı ve geliştirici yönde oldu. Delegeler, KOMKAR'ın, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesine destek verici çalışmalarını, Türkiye'deki faşist rejimi teşhir ve protesto eylemlerini, politik tutuklular ve aileleriyle maddi ve politik yönde dayanışma kampanyalarını, 6 demokratik örgütün gelişen ortak çalışmasını, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde yaşıyan Kürdistanlı işçilerin demokratik ve sosyal hakları uğruna yürütülen kampanyayı, kültürel faaliyetleri ve Newroz eylemlerini değerli ve başarılı olarak nitelendirdiler. Yabancı işçilere eşit hakların sağlanması, barışın ve Federal Almanya'da demokratik, politik ve sosyal kazanımların korunması yönündeki çabalarını olumlu buldular.

Çalışmalardaki güçlükler ve eksiklikler üzerinde de duruldu. Özellikle kadın ve gençlik çalışmalarının, onların güncel sorun ve istemleri temelinde hızlandırılması, yayın ve eğitim çalışmalarının daha iyi bir biçimde düzenlenmesi, kitle bağlarının pekiştirilip güçlendirilmesi yönünde çabaların arttırılmasına ilişkin görüş ve öneriler dile getirildi.

Genel Yönetim Kurulunun sunduğu raporda, "örgütsel durum" başlığı altında şu tespit yer alıyor: "KOMKAR'ın geride bıraktığımız çalışma yılı boyunca gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar, elde ettiği saygınlık, örgütsel konumumuzdan kaynaklanıyor. Örgütümüzün gücü ve olanakları arttı; geniş kitlelerle bağları güçlendi. Aramıza yeni arkadaşlar katıldı. Demokratik güçlerle olan ilişkilerimiz daha da pekişti.



Bu gelişmede, örgütümüzün, sağlam, oturmuş ve işliyen bir yapıya sahip oluşunun yanısıra, KOMKAR üye ve militanlarının sabırlı ve fedakarca yürüttükleri çalışmaların payı büyüktür."

Yalnız başına Kurultay'daki örgütlülük, katılım ve tartışmalardaki olgunluk düzeyi bu belirlemeyi doğrulamaya yetiyordu.

Mali raporda, "KOMKAR'ın 7. Kurultaya borcu olmadan girdiği, gelirlerinin giderlerini karşıladığı" belirlemesi de, örgütün sağlıklı bir mali politikaya sahip olduğunu gösteriyor.

"Daha Güçlü ve Yığınsal bir KOMKAR" yaratma hedefi üzerinde görüş birliği içinde olan delegeler, bu hedefe adım adım varmanın kararlılığı ve coşkusu içindeydiler. Gerçektende, KOMKAR, yürüttüğü başarılı çalışma ve aktif mücadele sonucu geniş kitle bağları kurmuş; belli ölçüde kurumlaşmış, geniş demokratik çevreler ve kamuoyu nezdinde güçlü saygınlığı olan bir Kürt örgütüdür. Bu olanaklar ve 6 yıllık örgütsel deney, "Daha güçlü ve yığınsal bir KOMKAR" isteminin gerçekçi olduğunu, maddi bir temele dayandığını gösteriyor.

Raporlar üzerine tartışmalar bittikten sonra, Kurultay, yeni dönemin organlarını, Genel Yönetim Kurulu'nu ve Onur Kurulunu oy çokluğuyla seçti.

### Geniş ve Etkin Bir Dayanışma

7. Kurultay enternasyonal bir dayanışma havası içinde geçti. Çok sayıda yerli ve yabancı parti, örgüt ve kuruluş temsilcisi ve kişiler Kurultaya bizzat katılarak, yada mesaj göndererek dayanışma gösterdi. Kürt halkının haklı mücadelesini, Federal Almanya'daki Kürdistanlı işçilerin istemlerini haklı bulduklarını, KOMKAR ile dayanışma ve işbirliği içinde olacaklarını belirttiler.

Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi Genel Sekreteri Kemal Burkay'ın yaptığı konuşma ayakta coşkuyla, "yaşasın Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi" sloganlarıyla karşılandı.

Yeşiller Partisi milletvekili Petra Kelly, Gerd Bastian, Afrika Ulusal Konseyi -Güney Afrika - örgütü temsilcisi Linda Khumalo, Bilim ve Eğitim Sendikası Köln Şube Başkanı Reinhard Hocker, Alman Komünist Partisi temsilcisi Heinz Lang, İran Kürdistanı Demokrat Partisi, Kürdistan Yurtseverler Birliği(Irak) temsilcileri ve TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu Kurultayda konuşma yaptılar. Bu, geniş güçleri kapsıyan etkin da-

yanışma, "Kürt halkı yalnızdır, dostu yoktur" diyen bazı çevreleri yalanlıyor.

Fransa Kürdistan İşçi Derneği (KOMKAR-Fransa), İsveç Kürdistan İşçi Derneği (KOMKAR-Swed), Danimarka Özgürlük Yolu taraftarları ve Hollanda Kürt İşçi Birliği temsilcileri de Kurultaya katılarak dayanışma gösterdiler. Yaptıkları konuşmalarda, Batı Avrupa ülkelerinde yaşıyan ve çalışan Kürdistan'lı işçilerin sorun ve istemleri temelinde, Kürt halkıyla daha güçlü bir dayanışma sağlayıp, kendi örgütleriyle KOMKAR arasındaki sıkı işbirliğine ve koordineli çalışmaların önemine değindiler.

## Kültür Programı

Kurultayın ilk günü akşamı bir kültür programı sunuldu. Hamburg ve Köln derneklerimizin çocuk ve yetişkinler folklor ekipleri, halkımızın oyunlarını sergilediler. Leer'de, Kürt çocuklarının oluşturdğu "Kulilken Kurdıstan" adlı koro kürtçe parçalar okudu. Ozanlardan Kamil, Kemal, Şexo ve Delal Kürtçenin, zazaca ve kurmanci lehçesiyle ve türkçe parçalar sundular. Genç Kürt şairi Gundi, kendi şiirlerinden parçalar okudu. Tiyatrocu İsmail Atmalı, "birlik ve dayanışma" adlı bir pandomim gösterisinde bulundu. Programın sonlarına doğru tüm izleyiciler birlikte, el ele omuz omuza halaya durdular.

Program esnasında politik tutuklular ve aileleri için toplam 1.600 DM'lik bir yardım toplandı.

## 7.Kurultayın Kararları

KOMKAR'ın, ileriye yönelik çalışmalarına ışık tutucu belli konularda 7. Kurultay kararlar aldı. Bu kararları kısaltılmış olarak aşağıda yayınlıyoruz.

## Kürt Halkına Karşı Sürdürülen Savaşa ve Ulusal Baskıya Son

● Sömürgeci devletler, onların arkasındaki emperyalist güçler Kürt halkına karşı barbarca bir savaş sürdürmekteler. Halkımız, parçalanmış ülkesinin hiçbir parçasında ulusal ve demokratik haklara sahip değildir. Kürt halkı ağır ulusal baskı altındadır. Kürt dili ve kültürü yasaklanmıştır. Halkımızın en küçük bir hak istemi ve örgütlenmesi kanla bastırılmaktadır. Kürt halkı köleliğe, ulusal baskıya karşı ülkesinin her parçasında değişik biçimlerde mücadele etmekte, direnmektedir..

KOMKAR 7. Kurultayı, Kürt halkının ulusal demokratik güçlerini, İran ve Irak Kürdistanı'nda yiğitçe çarpışan peşmergeleri coşkuyla selamlar. KOMKAR'ın Kürt halkına karşı sürdürülen savaşı, ulusal baskıyı yurtdışında daha etkin ve yaygın bir biçimde teşhir ve protesto etmesi, Kürt halkıyla daha güçlü bir dayanışmanın sağlanması için çalışma yapmasını karar altına alır.

## Politik Tutuklulara Özgürlük

● Uluslararası demokratik kamuoyunda, ülkede halk yığınlarından güçlü destek gören politik tutuklulara özgürlük istemi karşısında faşist çete, 'kısmi af', ihanet edenler için "pişmanlık affı" aldatmacalarıyla zor durumdan sıyrılmak istiyor.

Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nın yeraltı ve yerüstü zenginliklerini emperyalist tekellere, bir avuç yerli vurguncuya peşkeş çeken Evren-Özal çetesi, halklarımızı açlığın ve sefaletin kucağına itiyor. Ülkelerimizi ABD ve NATO'nun savaş ve saldırı üssü haline getirdi.

KOMKAR 7. Kurultayı faşist rejimi alaşağı etmek, halklarımızı ulusal ve sosyal kurtuluşa götürmek amacıyla oluşturulan SOL BİRLİK'i selamlar. KOMKAR'ın SOL BİRLİK'in güçlenmesi, FAC'de 6 demokratik örgütün ortak çalışmasının daha da etkinleştirilmesi, bu çalışmanın içine daha geniş güçlerin çekilmesi, halklarımızla, tüm demokrasi güçleriyle ve politik tutuklularla dayanışmanın yükseltilmesi için çalışma yapmasını karar altına alır.

## Barış için Mücadele

● Emperyalizm dünyamızı nükleer bir savaşın eşiğine götürmekle kalmıyor, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerine anti-emperyalist tüm güçlere karşı da saldırılara girişiyor.

Emperyalist devletler onların işbirlikçisi yönetimler silahlanma ve savaş giderlerini işçi ve emekçi yığınların sırtına yüklüyor; onların, sosyal, demokratik ve politik haklarını ortadan kaldırmak için çabalarını arttırıyorlar.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, ABD ve NATO'nun silahlanmayı körükleyici ve savaş kışkırtıcı politikasına karşı duruyor.

Dünyanın her yerinde milyonlarca insan barışı korumak, emperyalizmin maceracı planlarını bozmak için aktif bir mücadele yürütüyor.

7. Kurultayımız, emperyalizmin silahlanma ve savaş yanlısı politikasını, ulusal ve sosyal kurtuluş hareketlerine, anti-emperyalist güçlere yönelik saldırılarını şiddetle mahkum eder. Buna karşı mücadele etmenin temel bir görev olduğunu vurgular. Başta Nikaragua, El Salvador, Güney Afrika, Filistin ve Lübnan halkları olmak üzere, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelesi yürüten halklarla aktif dayanışma içinde olduğunu açıklar, KOMKAR'ın olanakları ölçüsünde bu halkların mücadelesine destek olmasını karar altına alır.

## Yabancılara Eşit Haklar

● Bir göçmen ülkesi olan F.Almanya Cumhuriyeti'nde ve Batıberlin'de 4 milyon yabancı işçi ve aileleri yaşamaktadır. Ezici çoğunluğu on yılı aşkın bir süreden beri burada çalışan ve yaşıyan yabancı işçiler, Alman vatandaşlarıyla aynı yükümlülükleri paylaştıkları halde, onların sahip olduğu sosyal ve politik haklardan yoksundurlar. Bu ayrıcalıklı durum, Federal Almanya Anayasası ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınan insan hak ve özgürlükleriyle bağdaşmıyor. Bunun için:

- Yabancı işçi ve ailelerine eşit sosyal ve politik haklar verilmeli, yerel seçim hakkının tanınması bu yolda ilk adım olmalıdır.
- Ailelerin birliği, eş ve çocukların getirilişi önündeki engel ve kısıtlamalar kaldırılmalıdır.



# TKSP Genel Sekreteri Kemal BURKAY'ın Kurultay'da Yaptığı Konuşma'dan

Değerli arkadaşlar,

Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi adına Kongrenizi, tüm delege arkadaşları ve KOMKAR'lı emekçileri içten, sıcak duygularla selamlarım.

Kuruluşundan bu yana geçen yedi yıl içinde KOMKAR'ın sürekli gelişip güçlendiğini görmek bizi sevindiriyor. Son 4,5 yıl içerisinde faşist rejimin, baskılarını yalnız yurt içinde değil, yurt dışındaki işçi ve aydınlarımız üzerinde de yoğun biçimde estirdiği göz önüne alınırsa, bu süre içinde KOMKAR ın gücünü koruması ve geliştirmesi önem taşıyor.

Bu herşeyden önce örgütünüzün izlediği doğru politikadan ,KOMKAR'lı emekçilerin fedakarca, militanca çalışma anlayışından kaynaklanıyor.

KOMKAR buradaki işçi kitlemizin sorunlarına gereken önemi veriyor, bu sorunların çözümü için çaba gösteriyor; işsizliğe yabancı düşmanlığına, savaş tehlikesine karşı Alman ve diğer ülkelerin işçileriyle omuz omuza mücadele ediyor.

Kurulduğu günden bu yana KOMKAR, bölünmüş ülkemizin çeşitli parçalarında halkımızın kahramanca yürüttüğü mücadeleye maddi ve moral destek sağlamak, bu mücadeleyi kamuoyuna duyurmak ve halkımızla dayanışmayı yükseltmek için yoğun çabalar gösterdi; Türkiye'deki faşist rejimin teşhir ve tecritinde önemli görevler üstlendi.

KOMKAR çeşitli kültürel eylemleriyle, ağır baskılar altında olan halkımızın kültürünün gelişmesine değerli katkılarda bulundu ve bu çalışmaları, kitlelerin örgütlenmesinde ve zulme karşı mücadelede önemli bir araç olarak kullandı.

Birliğin, örgütlü ve fedakarca çalışmanın ürünleri KOMKAR'ın mücadelesinde ve yaşamında somut olarak görülüyor. İnanıyorum ki bu aşamadan sonra KOMKAR daha da gelişip kitleselleşecek, daha olumlu sonuçlar alacaktır.

.....

7. Kurultayınız, dünyamızda ve ülkemizde önemli yıldönümleriyle aynı günlere rastlıyor.

Daha 10 gün kadar önce dünyamız, faşizm üzerindeki zaferin 40. yıldönümünü kutladı. Emperyalizmin bu en gerici ve saldırgan güçlerinin insanlığa ne büyük acı ve kayıplara yol açtığı birkez daha gözler önüne serildi.

Ne var ki bunu bilmek ve ondan söz etmek yetmez. Geçmişten yeteri kadar ders alabilmiş miyiz? Aynı acıların, ve belki de kat kat fazlasının tekrarlanmaması için yeterince çaba gösteriyor muyuz? Önemli olan budur.

.... ..

Faşizmin yenilişinin 40. yıldönümünde de onlar ve onların sözcüleri, en başta da Reagan, gerçekleri çarpıtmak, kitleleri yanıltmak, dünyamızda gerilimi arttırmak için büyük çaba gösterdiler. Bu çevrelerin elinde güçlü propaganda araçları var ve tehlikenin Sovyetler Birliği'nden, sosyalist sistemden geldiğine dair sürekli olarak kamuoyunu aldatmaya çalışıyorlar.

Oysa Sovyetler Birliği kurulduğu günden bu yana sürekli ve samimi bir şekilde barışçı bir politika izledi ve bugün de yaptığı odur. Sovyetler Birliği hertürlü nükleer silahın yapımının ve konumlandırılmasının durdurulmasını, bu silahların azaltılmasını ve giderek tümden ortadan kaldırılmasını öneriyor. Sovyetler Birliği, dünyamızda nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulmasını, Avrupa ve Ortadoğu'nun da buna dahil edilmesini öneriyor. O, uzayın silahlandırılmamasını, "yıldızlar savaşı" girişimlerinin durdu-

- Oturma ve çalışma hakları güvence altına alınmalı. işsiz kalan ve sosyal yardım talebinde bulunan yabancılar sınırdışı edilmemelidir. Yabancı işçiler, burada kalma veya ülkesine dönme konusunda özgürce karar verebilmelidir.
- Yabancıların dil ve kültürlerini geliştirme olanakları arttırılmalı; bu alanda çalışma yürüten yabancı örgüt ve kuruluşlar desteklenmelidir. Yabancı çocuklar, ulusal sınıflara ayrılmaksızın, Alman çocuklarıyla birlikte, kendi ana dillerinin yanısıra geldikleri ülkenin kültürünü öğrenebilecek, demokratik içerikli bir eğitime tabi tutulmalıdır.
- Diğer uluslardan göçmen işçilerin sahip olduğu sınırlı hak ve olanaklar, Kürdistanlı işçi ve ailelerine de tanınmalıdır;

a) Kürt çocuklarına kendi ana dillerini okullarda öğrenme olanağı sağlanmalıdır;

b) Kürt dili ve kültürünün gelişmesi teşvik edilmelidir;

c) Radyo ve televizyonda kürtçe yayın yapılmalıdır;

d) Kürtler için sosyal danışmanlıklar kurulmalıdır;

e) Kürtçe isimler Alman nüfus dairelerince kabul edilmelidir;

f) Kürt yurtseverlerine sığınma hakkı verilmelidir.

- Halklararasına düşmanlık sokan Neonazi örgütler ve faşist Türk Federasyonu kapatılmalıdır. Ayrıca son zamanlarda faşist Türk hükümetinin temsilcileri olan elçilik ve konsolosluklar, Türkiye'li işyeri temsilcilerini (Betriebsrat) örgütleme çabasındalar. Bununla işyeri temsilcilerinin faşist Türk hükümetinin politikasını desteklemeleri amaçlanıyor ve emekçilerin birliği bozulmak isteniyor.

Örgütümüz KOMKAR buna karşı çıkıyor ve DGB'nin girişimlerini destekliyor.

7. Kurultayımız, KOMKAR'ın yukarıdaki istemlerin gerçekleşmesi uğruna mücadele etmesini, ilerici demokrat örgüt, kuruluş ve kişilerle ortak çalışma yapmasını karar altına alır.

## "Dünya Gençlik Yılı"

● Dünya Gençlik Yılı'nda, Türkiye ve Türkiye Kürdistanı gençliğinin demokratik ve politik hakları elinden alınmış, onbinlerce Kürt ve Türk genç işçi ve öğrenci zindanlarda, işkence ve baskı altındadır. Özgürlük, demokrasi ve barış mücadelesine katıldığı için idamla, ağır hapisle cezalandırılıyor.

Gençliğimizin önemli bir kesimi, sosyal sorunların çözümünü, demokratik ve politik haklarına kavuşmayı, faşist diktatörlüğü yıkmada görüyor. Bunun için işçi sınıfının, Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin saflarında yer alıyor, mücadele ediyor.

FAC'de ve Batı Berlin'de 1 milyonu aşkın genç işsiz, 200 bin dolayında ise meslek eğitim yerlerinden yoksun. Yabancı gençler arasında işsizlik daha da yaygın; herhangi bir okulu bitiren yabancı gençlerin oranı %55'dir. Kohl hükümeti, gençliğin çalışma ve sosyal haklarını, demokratik kazanımlarını yok edecek önlemler alıyor. Bu politikaya karşı gençliğin ezici çoğunluğu, diğer emekçi kesimlerle birlikte başkaldırıyor; barışı, sosyal ve demokratik hakları koruma mücadelesine aktif olarak katılıyor.

Kürt ve Türk gençleri, sosyal ve kültürel sorunlarının yanısıra birde faşist cunta tarafından "Bedelli Askerlik' yoluyla soyulmakta, bununla da kalmayıp, askere gidenler geri döndüklerinde işyeri ve meslek eğitimi olanaklarını yitirmekle karşı karşıya kalmaktalar.

7. Kurultayımız, FAC ve Batı Berlin'de sosyal - politik ve kültürel haklar, barışın korunması- Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nda özgürlük ve demokrasi uğruna gençliğin verdiği mücadeleyi selamlar; FAC ve Batı Berlin'deki Kürt ve Türk gençlerinin bedelin tümden kaldırılıp askerlikten muaf tutulması için verdikleri mücadeleyi destekliyeceğini açıklar, KOMKAR'ın bu uğurda yürütülen çalışmaları aktif olarak desteklemesini karar altına alır.

rulmasını istiyor. Bunlar çok açık, somut, barışçı öneriler değil mi?

. ....

Geçtiğimiz günlerde önemli bir yıldönümü daha yaşadık. Vietnam halkı kurtuluşunun 10. yıldönümünü kutladı. Uzakdoğu'da, amansız bir emperyalist saldırıya karşı kazanılan bu zafer, Vietnam halkı için olduğu kadar, dünyanın tüm halkları, barış, demokrasi ve ulusal kurtuluş güçleri için de önem taşıyordu. Diyebiliriz ki yiğit Vietnam halkı hepimiz için savaştı.

Bu, ABD bakımından haksız, kirli savaş, Amerikan halkına da bir hayli acılara, kayıplara maloldu. Ne varki Amerikan emperyalistleri bu savaştan da gereken dersleri çıkarmadılar. Aradan çok geçmeden bu kez de Lübnan'da maceraya giriştiler. Ve açık Grenada zorbalığından sonra, şimdi de Nikaragua'ya karış böylesine saldırgan ve maceracı bir tutum içindeler.

.....

Irak ve İran'daki gerici ve diktatör rejimler, bir yandan kendi aralarında yıkıcı, kanlı bir savaşı sürdürürken, diğer yandan herbiri, Kürdistan'da halkımızın özgürlük mücadelesini bastırmak için savaşıyor. Irak hükümeti son aylarda yeniden yüzlerce tutuklu Kürt yurtseverini idam etti, onlarca köyü yerle bir etti ve kitle halinde sürgünleri başlattı. Benzer bir sürgün eylemine de Türkiye başlamış bulunuyor. Kürdistan'ın çeşitli yörelerinden yurtsever aileleri zorla ülkenin Batısına gönderiyor.

Kürdistan'ı aralarında bölüşmüş her üç devlet de, 20 milyonluk halkımızın direnişini kırmak, onun özgürlük mücadelesini bastırmak, halkımızı köleleştirmek, yok etmek için her türlü barbarlıktan çekinmiyorlar.

Sömürgeci, faşist Türk yönetimine her türlü desteği sağlayan NATO başları bukonuda da susuyorlar. Ancak, Dünya demokratik kamuoyu bu vahşet karşısında sesiz kalmamalı, halkımızı yalnız bırakmamalıdır.

Bizim gerçek dostlarımız tüm ülkelerin emekçileri, barışsever ve demokrat insanlardır. Bulunduğumuz ülkelerin işçilerini, sendikaları, siyasi partileri, yazarları ve gazetecileri, ilerici ve demokrat insanları bu konuda bilgilendirmek, eyleme geçirmek, halkımızın mücadelesine destek sağlamak için daha çok çaba harcamalıyız.

1985 yılı, aynı zamanda, halkımızın ağır ulusal zulme ve sömürüye karşı giriştiği kitlesel ayaklanmalardan birinin, Şeyh Sait Hareketi'nin 60. yılıdır.

Bu ayaklanma da ötekiler gibi kan ve ateşle bastırıldı. Onbinlerce insanımız katledildi. Ama düşman amacına ulaşamadı. Halkımızın özgürlük tutkusu ve direnci yok edilemedi. Biz o günleri ve ötekilerini unutmadık. Şeyh Sait ayaklanması halkımızın yakın tarihinden onurlu bir sayfadır ve biz 60 yıl önce özgürlük uğrunda yaşamlarını yitiren insanlarımızı bir kez daha saygıyla anıyoruz.




TKSP Genel Sekreteri Kemal BURKAY Kongre'de konuşurken

Bildiğiniz gibi, Partimizin de içinde bulunduğu altı sol parti biraraya gelerek Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği'ni oluşturdular. Amacımız faşist rejimi bir an önce ülkenin başından uzaklaştırmak, ülkeye demokrasi getirmek ve halklarımızı ulusal ve toplumsal kurtuluşa ulaştırmaktır.

SOL BİRLİK tüm anti-faşist güçlere demokratik bir program sundu. Biz, tüm demokrasi güçlerinin birliğinden yanayız ve bunun için çalışıyoruz.

Partimiz, kurulduğu günden bu yana, bir yandan Kürdistan yurtsever güçlerinin, diğer yandan Türkiye ve Türkiye Kürdistanı'nın tüm demokratik güçlerinin birliği için çaba gösteriyor. Bizce doğru olan yol budur. Sömürü ve zulmü ortadan kaldırmak için her iki halkın işçileri, tüm emekçileri, demokratları elele vermeli, omuz omuza savaşmalıdırlar.

Biz yalnız aynı amaçlar için savaştığımız Türk solcularına ve emekçilerine değil, Türk aydın ve demokratlarına da sesleniyoruz: Zulmü ve sömürüyü ortadan kaldırmak için, demokratik bir ülkede özgürce yaşamak için güçlerimizi birleştirelim! Biz birlikte yaşıyabiliriz. Ama bu birlik özgürlük, eşitlik temelinde olmalı ve bu biraz da size bağlı. Bunun için, bizi ortaklaşa ezip sömürenlerin yaydığı şoven önyargılardan, anlamsız korkulardan kurtulmak gerek. 20 milyonluk Kürt halkının varlığını kabul etmek, onun hak ve özgürlüklerine saygılı olmak gerek.

Halkımız özgürlüğü için yüzlerce yıldır savaşıyor. Biz zorbalığa boyun eğmedik, eğmiyeceğiz. Halkımızın eski bir tarihi, kendine özgü bir dili ve yüzlerce yıldır uygulanan onca zorbalığa karşı unutturulamıyan, yok edilemiyen zengin bir kültürü var. Hiç kuşku olmasın ki özgür ve demokratik Kürdistan'ı kurmayı başaracağız.

Bu uğurda harcanan hiçbir emek boşa gitmeyecek. İnanıyorum ki KOMKAR'lı emekçi kardeşlerimizin mücadelesi de ilerde saygıyla anılacaktır.

7. Kurultayınıza ve bundan sonraki çalışmalarınıza başarılar dilerim.



# NE ZAMANA KADAR?

Burjuva toplumu işçi sınıfının ve öteki emekçi halk kesimlerinin sömürülmesiyle yürür. Bu sömürüye her zaman baskı eşlik eder. Bu, "demokrasinin beşiği" diye nitelenen Fransa ve İngiltere'de de, kapitalizmin en gelişkini, ağababası Amerika'da da, sosyal demokratların cenneti sayılan İsveç ve öteki kuzey Avrupa ülkelerinde de, Şili ve Türkiye gibi faşist rejimlerde de böyledir. Kapitalizmin özü hepsinde birdir, yalnızca biçimler, baskıların dozu değişir.

Türkiye gibi geri kalmış ülkelerde bu sömürü daha kaba, daha zorbaca biçimlerde yürür; sanayi devriminin başlarında Avrupa'da "vahşi kapitalizm" diye nitelenen dönemdekine benzer biçimde.

Burjuva devleti tarafsız değildir, kapitalistin arkasındadır. Türkiye'de, daha Cumhuriyetin kuruluşunun ertesinde o, özel sektörü semirtmek işine verdi kendisini. Daha sonraları "her mahallede bir milyoner" yaratma çabaları devletin desteği ile yürütüldü. Para babalarının halkı zaten gereği gibi soydukları yetmezmiş gibi, emekçi halktan toplanan vergiler ve öteki toplumsal gelirler onlara peşkeş çekildi.

Çok partili yaşama geçildikten sonra da, kitleler, karşılarına çıkarılan ve birbirlerinden temelde farklı olmayan çeşitli burjuva partilerinden sorunlarına çözümler bekledi boşuna. Ancak, gelen gideni hep arattı.

Tanrı birkez, "yürü ya kulum!" demesin.. Hala kimi saf insanlar, zenginliğin sırrının bunda olduğunu sanırlar. Gerçekte, bu hızla yürüyen kullar, sırtlarını iktidardaki burjuva partisine dayamış gözaçıklardır. Sıfırdan başlayıp birkaç yılın içinde milyoner, milyarder olanlar, büyük partiler vuranlar bunlardır. Demirel ailesi Morrison firması ile işbirliğinin bir ürünü idi. Özal'lar 1970'lerin "Milliyetçi Cephe"sinin ürünüdür. Enka Holding, Mengenecioğlu ve daha niceleri vatan kurtaran Cuntanın ürünleridir.

Türkiye'de halk bu tür soygunun, talanın, hırsızlığın, rüşvetin, daleverenin nicesini görmüştür. Ama açık konuşmalı, şu devri Evren ve Özal'da görülenler tüm öncekilerin papucunu dama atmıştır. Böylesi pervasızlık görülmemiştir. Yüzmilyarlarca lira, vergi iadesi adı altında hayali ihracat yapanlara ödendi. Kimse bunun hesabını sormuyor. Onmilyarlar fazladan armatörlerin cebine akıtıldı. Kimse bunun da hesabını sormuyor. Özal ve ekibi dolar babası Arabistan şeyhleriyle kucak kucağa ortak iş yapıyorlar. İstanbul Boğazı'nı, kıyıları satışa çıkardılar. Köprü, baraj, madenler, herşey satılık.

Özal Amerika'da ağababalarının, Reagan ve iş adamlarının önünde batan geminin mallarını satan bir işportacı, bir çığırtkan gibi konuşuyor: İşte size istediğiniz gibi bir Türkiye! Tam bir özel teşebbüs cenneti haline getirdik onu. Geri dönderilemez biçimde.. Ücretler sudan ucuz. İşçiler grev yapmaya cesaret edemez.. Haydi, gelin yağmalayın onu!

Böylesi dünyada az görülmüştür. Özal, kendisinden önceki alçakların, işbirlikçilerin tüm rekorlarını kırdı.

Bay Özal gerçekten ilginç bir adam. Tam bir madrabaz. Suudi Arabistan'da başına beyaz Arap pelerini geçiriyor, namaza duruyor. Çıtı pıtı hosteslerini çarşafa sokturuyor. Ama Amerika'da tam bir Dallas görüntüsü veriyor. Şöhretini ABD'nin Dışişleri Bakanlığı'nda yapan ve şimdi bu şöhreti satılığa çıkaran, reklam aracı yapan Kissinger'e 25.000 dolar (yaklaşık 12,5 milyon TL.) ödeyip onunla kahvaltı yapma şerefine eriyor ve kendisini iş adamlarına tanıttırıyor.. Elbet ikisi de iyi kapitalistler, serbest ve liberal.. Özgür ve demokrat bir dünyanın temsilcileri.. Herşeyin parayla alınıp satıldığı bir dünyanın.. Semra hanım ise Federal Almanya'da, dayanamayıp sahnedeki uzunboylu, narin mankenlerin arasına fırlıyor, foto muhabirlerine poz veriyor. Yağ fıçısı vücuduyla ne de yakışıyor hani..

Ve açlıktan karnı sırtına yapışan halkımız, altı milyon işsizimiz bu pervasız soyguncuları, sirk soytarılarını sessizce, ama öfkeyle seyrediyor. Çünkü vatanı kurtaran aslanlar, "Kenan Paşa" ve adamları onların ağzına kilit vurmuştur. Süngü gücüyle, işkence çarkıyla, zindanla..

Bu ne zamana kadar devam edecek? Ne zaman silkinip bu alçakları, soyguncu ve madrabazları tepeliyeceğiz?.

# ZORDESTİYA IRAQÊ LI SER KURDAN ZÊTIR DIBE

Şerê Iraq û İranê ku çar sal û niv berê destpêkırı bû, berdewam e. İro ji bajar û gund xera dıbın, tên şewitandın û bı dehhezaran merıv dımıre. Lı aliyê dınê ji, herdu hukumetên zordest û kevneperest şerê dıji Kurdan nadın seknandın, Kurdıstanê dı nav xwin û şewatê da dıhêlın.

Rejima Saddamê zordest dı van mehên dawi da zor da êrişên xwe dıji gelê Kurd. Tê gotın ku qasi 600 gırtiyên Kurd ên siyasi jı salek vır da wında ne û zordestan ew kuştıne. 40 gundê Kurdıstana Iraqê dı vê dawiyê da hatın hılweşandın û xelkê wan dı kampan da komkırın.

Yekıti Nişтımani Kurdıstan jı Yekıtiya Mılletan ra, jı Xaça Sor û Rêxıstına Afê ya Navnetewi ra (Amnesti) nameyek şand û tê da usa dıbêje:

"Karbıdestên Iraqê jı hemû kesan ra teblix kırın, ew kesên ku jı mala wan pêşmerge derketıne, dıvê ew kes (pêşmerge) dı nav meheki da teslimi hukumetê bın, an na, ew malana bı temami bên menfikırın ber bı cenûbê Iraqê û hemû heyiyên wan jı dest wan bê stendın.

"Ew teblix jı kesên dınê ra ji hatiye kırın ku jı wan malan ji multeciyên siyasi hene. Lê bo wan mıhlet pıçek dırêj e, heta du mehi ye..

"Ev kıryara han, destpêka planeki mezın e, ku hukumeta Iraqê dıxwaze hemû Kurdan bajo beriyên cenûbê û lı ciyê wan xelkê Ereb ciwar bıke. Ev kıryara Hukumeta Iraqê dıji hemû qanûn û usûlên navnetewi ye û tevi wê ji, Iraq hemû soz û bıryarên ku bo gelê Kurd dabû, bı vi awayi dışkine lı ber çavên hemû dınyayê.

"Dı şerê navbera hukumeta merkezi û YNK yên dawi da, hêzên pêşmerge gelek maskên qazê bı dest xıstın. Ew ji eşkere nişan dıde ku, hukumeta Iraqê xwe hazır kıriye dıji gelê Kurd û hêzên wê yên rızgarixwaz qaza bı jehr û silahên kimyewi bı kar bine.

'Jı 15'ê meha ewlin vır da, hêzên Iraqê qasi 40 gundên Kurdan bı erdê va dûz kırın. Hemû xelkên van gundan (qasi 20.000 insan) bı temami şandın kampên dorlêgırti. (Name da navê 29 gundan tê dayin - D. K.)

"Weki Rêxıstına Efê ya Navnetewi (Amnesti) ji pê dızane, jı par vır da 600 gırtiyên Kurd ên siyasi wında ne. Lı tu gırtigehê kes rasti wan nayê. Xuyaye ku ew hatıne kuştın." ( Dı name da navê 80 kesan tê dayin. - D. K.)

## Lı Musulê 100 Welatparêzên Kurd Dardakırın

Partiya Demokratên Gelê Kurdıstan eşkere dıke ku rejima xwini ya Bexdayê, dı Adara çûyi da lı gırtigeha Musulê qasi 100 welatparêzê Kurd dardakır. Jı wan 13 hew endamê PDGK bûn û yek jı wan, endamê Komita Navbendi (merkezi), İzzet Abdulaziz bû.

Pıştı bıhistına vê qetliamê, lı Swêde komek jı welatparêzên Kurd, Ereb û Tırk ber bı balyozxana Iraqê meşiyan û ew xwinxwari protesto kırın.

Rejimê zordestê Iraqê iro tenê lı ser zulm û zordesti karê xwe dımeşine. Ew dı şerê İranê û Kurdıstanê da dema ku derban dıxwe û jar dıkeve, vê car zêtır har dıbe. Dawiya vê rejima zalım jı, bıbê nebê, wê bê.

# 8 ê Gulanê 1945

# ROJA RIZGARİYÊ

GUNDİ

Pışti şkandına Almanya dı şerê cihani yê yekê da (1914-1918) gelek komkên netewperest û tolaz lı Almanya peydabûn. Jı wan komkan yek rêxıstına paşê bı navê Partiya Nazi hate naskırın bû. Adolf Hitler kete nav wê komkê û seroketiya wê stand. Wi hên dı bohrana sala 1923 da xast welgerandınekê pêkbine û desthılata Almanya bı dest xwe xe. Lê berxwedana wi eşkerebû û Hitler hate gırtın. Dı zindanê da wi raman û armancên xwe nıvisandın û bı navê *"Têkoşina mın"* (Mayn Kempf) çapkır û belavkır.

Ew pırtûka bû bernama ideyoloji û siyasi û rêbaza kar bo Partiya Nazi.

Hitler dı vê pırtûkê da nişandaye, çawa pêwiste nıjadperesti, şovinisti û siyaseta dıji dêmokrati û komunistiyê dı kar da pêkbê.

Partiya Nazi gelek sûd jı tevleheviya siyasi û jı bohrana abori dıtın. Barê bohrana abori ya cihani sala 1928/29 lı Almanya hên gırantırbû. Erzaniya peran û bêkariya gelêri hêştin, ko pır mırov bıbın endam û hevalbendên partiya Nazi. Serokatiya vê partiyê ji propagandeyeka psikoloji û dêmagojiyeka fıreh bıkaranin û bı çalaki hatın meydana kar.

Jı bo bernama wan ya lı dıji komunistiyê hêzên rastrewi û paşverû arikariya Naziyan kırın bı hêviya, ku ew kanıbın lı pêşiya tevgera karkeri bısekınin û "xetera komunistiyê" bı dûrxın. Sermiyandarên ewropi û amêriki ji bı vê armancê pere jı Hitler ra beri û pışti standına desthılatê dışandın. Sermiyandarên ziyonist ji dı vê arikariyê da beşdarbûn.

Naziyan bı rêya hılbıjartınan hukûmet dı roja 30. 1.1933 standın. Hitler bû serokê hukûmetê (Kansler), Dı meha Tebaxê 1934 da pışti mırna serokê dewletê Hindınburg Hitler xwe kıre serokê dewletê ji.

Bı vi awayi ew bû serokê hukûmetê, serokê dewletê û serokê Partiya Nazi (Partiya dewletê). Êdi rêjima Nazi cihê xwe bıxurti gırt, û têroristiya dewletê bû zagona rojane.

## Teroristiya Hundırı

Dıjmınên yekem jı Hitler û Partiya Nazi ra tevgera karkeri, Partiya Komunist,Partiya Sosyaldêmoqrat û hêzên çep yên dı bûn.

Tevgera karkeri lı Almanya pışti şerê cihani yê yekê bûbû hêzeka mezın. Partiya Komunist dı hılbıjartınan da 6 milyon deng bırın. Loma Hitler dızani, ko dı gava pêşin da pışti avakırına rêjima xwe pêwiste ev hêzên han werın tarwakırın. Bona amadekırına gel ya psikoloji û tûjkırına dıjmınahiya komunistiyê Naziyan dı 27 Sıbatê 1933 da Rayşstag (parlamen) şewıtandın û komunist kırın berpırsiyarê vi kari. Êdi wan perda dawi jı ser rûyê hovitiya xwe rakırın. Rojnamên çep qedexekırın, êriş bırın ser komunistan, gelek mırov gırtın. Dı wê demê da ji êdi gırtigehên komkırnê (KZ) hatın avakırın.

Naziyan zagonên perlemani û mafê mırov dane bın lıngan û zagonên leşkeri-faşi çêkırın. Hitler desthılat tevda kıre dest partiya xwe û şexsê xwe ji rakır ser hemû zagonan. Wi diktatoriya xwe da ser diktatoriya Naziyan ji.

Roja yekê Gulanê kırın "Roja karê netewi" û dı xwepêşandanê da bı sedhezaran mırov bı pê wan ketın.



Roja dudiyê Gulanê 1933 Naziyan serokên sendikên karkeran gırtın û şandın KZ an. Dı wê demê da komunist, sosyaldêmoqrat, azadixaz û mırovparêz hemû ketıbûn bın xetereka mezın û roj bı roj dıhatın gırtın û kuştın. Êrnst Têlman, sekretêrê Partiya Komunist ji hate gırtın û yanzdeh sal û niv heya 1944 dı gırtigehê da hêştın. Pışti va dema dûr û dırêj êdi ew kuştın.

Karmendên dewletê yên ne Nazi û yên ne jı nıjadê ari jı kar derxıstın.

Dı sala 1933 da hemû partiyên sisasi ya xwe helkırın yan ji hatın qedexekırın. Dı 14ê Tirmehê 1933 da zagonekê sazkırna partiyên nuh qedexekır. Êdi kes lı pêşiya Hitler nemabû. Wi rêjimeka polisi-têroristi avakır û dıjmınên xwe yên siyasi heya dı partiya xwe da ji bı zorê dane ali.

Bo kanibın planên xwe yên eşkere û veşırti pêkbinın Naziyan jiyana cıvaki û çandi tevda xıstın bın perda ideyolojiya nıjadperesti û şovinisti. Hemû rêxıstınên xortan helkırın û rêxıstına "Xortên Hitleri" sazkırın û bı ramanên Hitler ji perwerdekırın. Her wan xwendegeh, çapemeni, radyo, sinema, şano û hemû tıştên dı kırın bın xızmeta propaganda Nazi. Siyaseta hundırı lı Almanya kete destên SS û Gêstapo. Bı wi şêweyi Naziyan dadegehiya faşi ji sazkırın. Aboriya Almanya kırın aboriya şer û mafên karkeran jı hêlê rakırın. Karkeran nola koleyan jı xudankaran û jı dewletê ra erzan kardıkırın.

Dı salekê- du salan da rêjima Nazi bı xurti bıngeha xwe dı nav gelê Alman da gırt. Êdi fırehkırına sinorên Almanya hatıbû.

## Siyaset û Planên Dervayi

Jı cihanê gışti ra eşkere bû, ko faşiya almani dıxaze agırê şereki mezın dade. Siyaseta wê ya dervayi berdewamiya siyaseta wê ya hundırı bû. Weke çawa dı Almanya da têroristi û nıjadperesti pêkanin wisa ji dest bı guhartına sinoran kır.

Sala 1933 Almanya Hitleri jı "Tevgirêdana Netewan" derket û dı destpêka sala 1935 da navçeya Saar bı hêza leşkeri vegerande nav sinorên xwe. Disa sala 1935 xızmeta leşkeri ya icbari Naziyan bı zagoni vegerandın û pişesaziya balefırên leşkeri ji avakırın. Ev gavna lı dıji peymanên Vêrsay bûn, yên ko pışti şerê cihanê yê yekê lı ser Almanya hatıbûn ferzkırın.

İmpêryalistên İngilizi û Fransi lı karên Naziyan temaşedıkırın lê dengê xwe nedıkırın. Hên wan bı ser da peymanên hevkari û arikariyê bı va rêjima faşi ra çêdıkırın.

Bêgumane, ko dengnekırına İngiliz û Fransa dıheşt, ko Hitler pêşiya xwe vala bıbine û fırehkırna sinoran bı lez pêkbine.

1936 wi leşkerê xwe ajote ser navçeya Rayn ya bê leşker bû û xıste desthılata xwe. Dı wê salê da ji leşkerê xwe şande Spanya bo pıştgiriya Franko. Bı Mussolini ra peymanên fırehkırna sinorên Almanya û İtalya danin.

Sala 1938 Hitler Austırya dagirkır û

kire beşek jı Almanya. İngiliz û Fransa peyman bı Hitler ra çêkırın û razibûn, ko ew navçeya Sudêt jı Çêkoslovakya bıbıre.

Lê diyarbû, ko armanca Hitler ne tenê Sudêt bû. Sala 1939 leşkerê Hitleri kete Pragê ji. Bı vi şêwayi Çêkoslovakiya ji dagirkır.

Dı wê demê da impêryalistên İngilızi û Fransi jı ber tırsa êrişna hên mezıntır ra sozdan pıştgıriya Polonya bıkın, eger êriş werın ser wê. Wan pır hêvidıkırın berê Hitler bıdın Rojhılat. Ev hêviya jı Yekıtiya Sovyêti ra ji diyarbû. Lewra Stalin pır berxweda, ko welatên Ewropa bı hev ra peymana lı dıji şerxwazi û êrişvaniyê deynın. Lê İngiliz û Fransa wê demê guhnedıdan vê xastekê. Lewra Stalin neçar bû, ko bı Almanya ra peymana êrişnekırnê dı Tebaxa sala 1939 da çêke. Wi ji hêvidıkır, ko bı tenê nekeve şereki mezın bı faşiya Almani ra.

Bo Hitler êdi her tışt amadebûbû bona şereki fıreh Almanya dı warê leşkeri û abori ra bûbû hêzeka gelek xurt. Dı warê psikoloji û idêyoloji da ji gelê alman hatıbû tûjkırın. Lı derva ji Hitler hevalbend û pıştgırt jı xwe ra çekırbûn.

## Destpêka Şerê Cihani yê Dudiyê

Lı gor planên Hitler yên bı dızi, wi dıxast hemû erdê almani têxe bın ala xwe. Paşê dıxast dı demeka kurt da welatên Ewropa yên bıçûk bıstine. Dı gava dudıyê da dıxast Fransa û İngiliz bışkine û rêjima xwe ya faşi lı herdû welatan sazbıke. Dı bergeha sısiyê da, pışti ko Ewropa Rojava tevda pêwistbû bıba Nazi, Hitler dıxast êdi eniya Rojhılat lı dıji Yekitiya Sovyêti veke. Plana Naziyan wısa bû, ko pêwistbû leşkerên wan jı bakurê Afrika û jı Qefqas da lı Rojhılata Navin bıhevgên. Lı dawi dıxastın, xwe amadekın bo şereki lı dıji Dewletên Amêriki yên Yekbûyi (USA).

Dı yekê İlonê 1939 da Almanya faşi êriş bıre ser Polonya. Êdi İngiliz û Fransa neçar bûn şer lı ser Almanya ilankın. Polonya, Danimarka, Belçika û Hollanda zû ketın dest Naziyan. Fransa ji pışti çend heftan westiya û Nazi û Hitler bıxwe ji ketın Parisê. Hitler berxweda, ko İngiliz jı ezmên da bışkine û jı şer derxe. Lê şıkandına İngiliz ne asanbû weke wi bawerdıkır.

Heya sala 1941 êdi beşê mezın jı Ewropa katıbû bın ala Naziyan.

## Êriş Lı Ser Yekıtiya Sovyeti

Dı 22 yê Heziranê 1941 da Hitler agırê şereki nuh dada. Wi nızanibû, ko ew agıra wê li wi vegere û wi ji bışewtine.

Seet 3,15 berbangi vê rojê lı gor plana 'Barbarossa' leşkerên faşi bê ilankırna şer sinorên Yekıtiya Sovyeti û bı hovitiyeka bê hempa gund û bajar bombekırın. Faşistan bawerdıkırın bı êrişên bırûski dı çend heftan da pışta Yekıtiya Sovyeti bışkinın, gel bıkın kole û welatê wi bıkın mêtingeh. Lewra wan bı 190 alayi (5,5 milyon leşker) 3712 tang, 4950 balefır, 47260 top û bombeavêj xıstın şerê Yekıtiya Sovyeti.

Peşketınên dı destpêkê da baweriya faşistan xurtkırın, ko ewê planên xwe bı asani pêkbinın. Bı sê şipan leşker xıstın nav Yekıtiya Sovyeti.

Lı bakur ber xwe dabûn Leningrad, lı xêza navber armanca wan Moskova bû û lı başur dıxastın Kiyêv bıstinın.

Tevi ko Yekıtiya Sovyeti hên xwe jı bo şer amadenekırbû, lê leşker û gelê Sovyeti bı mêrani û nebezi bergiriya welatê xwe kırın û şer bı dirêji xıstın. Hên dı heftên pêşin da diyarbû, ko şerê bırûski nakane armancên serokatiya Nazi pêkbine.

Berxwedana Leningradê kete diroka qehremaniyê. Tevi sar û sermê, bırçıti û bombekırınê rûnıştvanên Leningradê 900 roj nebeziya xwe heya şıkandına dorgırtınê berdewamkırın.

Hêzên Hitleri lı çend cihan ta 30 kilometri nêziki Moskov bûn. Lê duruşma( şiara) parêzkarên Moskov ev bû: *'Rûsiya mezın e, lê şûndaçûn êdi nine- Moskova lı pışt me ye".* Bı rasti ji şerê Moskov destpêka şıkandına hêzên Nazi nişanda. Dı dema wan şerên dıjwar da Yekıtiya Sovyeti jı *"Hevgırtiyan"* (İngiliz û Amêrika) dıxast, ko eniyeka şer lı Rojava ji vekın, lê wan 1080 roj û şevi Yekıtiya Sovyeti dı şerê hovên faşi da tenê hêştın.

Eger şerê Mosko destpêka şıkandına dıjmın bû, şerê Stalingrad ji lı ber çemê Volga mêzına şerê cihani bı carekê guhart. Pışti pır êrişan jı herdû aliyan êdi leşkerê sor rêzên faşistên alman û hevalbendên wan yên Rumeni û İtali bırın û dora 330 hezar leşkerên faşi gırtın. Bı tevayi 50 alayi (bêtıri milyonek leşker) jı faşistan hatın kuştın.

Serketınên Yekıtiya Sovyeti têkoşina dıj faşiyê lı cihanê gışti xurtdıkırın. Û jı ber ko Hitler neçardıbû hêza xwe ya gıran bıde ser Yekıtiya Sovyêti, loma barê welatên Rojava sıvıkdıbû.

Partizanên şerê çekdari dıkırın û tevi Yekıtiya Sovyeti bıxwe hewceyi her tışti bû, arikariya hemû tevgerên partizani dıkır.

Geli Sovyeti welatê xwe rızgarkır, û leşkerê sor êriş jı ser faşiyan kêmnekırın heya Ewrope tevda jı bın nirê wan hate rızgarkırın.

Roja 30 yê Nisanê leşkerê sor ala serketınê lı ser Rayştag venan, dı roja 2 yê Gulanê da Berlin teslimbû û dı roja 8 Gulanê da peymana teslimbûna bê merc jı aliyê Almanya û hêzên serketi da hate imzekırın.

Pêwiste bête gotın, ko şıkandına faşiyê da gelek welat û tevgerên partizani û hêzên almani ji beşdarbûn, lê rola bıngehi bêguman ya Yekıtiya Sovyeti bû. Dı şerê cihanê yê dudıyê da bêtıri 50 milyon mırov hatın kuştın. Jı wan 9,7 milyon Alman bûn û bêtıri 20 milyonan Sovyeti bûn. Dı vi şeri gelê Sovyeti bı milyonan afsanên qehremaniyê dı diroka rızgariyê da nıvisandın.

Şerê cihani lı Ewropa xelasbû, lê lı Rojhılata Dûr hên berdewambû. İmperyalistên amêriki tevi, ko dawiya diyarbûbû, du bombên atomi bı ser Hiroşima û Nagazaki da berdan û bı sedhezaran mırovên sêvil kuştın. Bı van herdû bomban Japan ji teslimbû. Êdi ev şerê şeş salan (1939-1945) dırêjkır sekını.

## Encam û Waneyên Şerê Cihani

Pışti ew şerê dûr û dırêj tev kuştın û hılweşandın êdi mırovaniyê bêhna xwe kışand û aşıtixazi bı serket.

Rêxıstına Netewên Yekbûyi (UNO) sala 1945 hate avakırın bona ditına çarelêkırınên aşıti jı dıjayeti û pırsên nav gelan û dewletan ra.

Gelek welatan lı Asya, Afrika û Amêrika Latini nirê kolonyalistiya kevneşopi (klasiki) şıkandın û serxwebûna siyasi standın. Bêhna azadi û dêmoqratiyê lı cihanê tevda belavbû. Gelê me ji lı Kurdıstana İranê kanibû dı wê rewşê da û bı arikariya Yekıtiya Sovyeti Komara Mahabat sala 1946 sazbıke û tevgera xwe ya nıştımani pêşva bıbe.

Encama şer ya tewri mezın ew bû, ko sosyalisti jı sinorên Yekıtiya Sovyeti derbasbû û sazûmana sosyalisti ya cihani avabû.

Lê hên dema şer da imperyalistên İngiliz û Amêriki dıjayetiyên xwe jı Yekıtiya Sovyêti ra xuyadıkırın. Ew ketıbûn şerê dıji faşiye, lê ew jı serketınên Yekıtiya Sovyeti ji dıtırsin.

Bı bombên lı ber Hiroşima û Nagazaki wan dıxast çavên Yekıtiya Sovyeti bışkinın, dako dı peymanên aşıtiyê da xastekên xwe ferzkın û lı gor ditınên wan pêkbê.

İmpêryalistan disa dest bı siyaseta şerxaz kırın û Rêxıstına Bakurê Atlantik (NATO) sazkırın û lı Almanya Rojava disa sazûmana sermiyandari weke berê serrastkırın. Wan dest bı *"şerê sar"* kırın lı dıji Yekıtiya Sovyêti û sazûmana sosyalisti. İmpêryalistan propagandeyeka dıji komunisti bı her awaki ajotın û heya iro ji hên berdewame.

Tırkiyê bı endametiya xwe dı NATO da beşê mezın jı Kurdıstanê ji kire mêtingeh û leşkergehê impêryalistan.

Dı van 40 salên dawi da impêryalistan agırê pır şeran dadan û zor êriş bırın ser gelên bıçûk. Ew çekan pırdıkın û teknika şer zor bı xurti pêşva dı-

(Dumahik rûpel 19)

# DİŞİ ASLAN...

WELAT

*Sürüyle Osmanlı askeri, Nuri Paşa, Zeki Bey, Derviş Bey,*
*Siirt alayı, Van tümeni, Bitlis taburu,*
*Üstelik Muş ovasının Türkü, Serhad boylarının ayak takımı,*
*Çapakçur, Erzurum askeri Muş düzüne indi,*
*Bınanığ çayı boylarına, Murat kıyısına indi,*
*Derin bir vadide kuşattı bizi,*
*Üç kez seslendi Seyithan, aslan yeleli Elican'a*
*Tofik'e, Sılheddin'e, dedi:*
*" Babam, kardeşim olun, yiğit olun, yiğidin hası olun,*
*gün yiğitler günüdür, size bir çift sözüm var,*
*yere düşürmeyin,*
*erleri vurmayın, yetim, gariptir onlar,*
*Halkın çocuklarıdır, emir kuludur, yazıktır onlara,*
*Cumhuriyetin subaylarını, komutanlarını vurun,*
*halk düşmanıdırlar,*
*Sılheddin'in babasıyım ben, benimle onlar arasında*
*Murat suyu, İran sınırı vardır.*

(Seyidhan'a yakılmış bir Kürt halk türküsünden)

Babamın askerlik yaptığı yılları bilemem. O zaman henüz doğmamıştım. Ama annem gil onun askerden sık sık kaçtığını, bu yüzden jandarmaların evimize rahat huzur vermediklerini anlatırlardı. O, nasıl yakalanmamak için yazı-yabanda yatarmış, jandarmalar onu karşıdaki darı tarlasında nasıl kovalamışlar..

Askerliği neden sevmemiş bilemem. Ama hangi Anadolu insanı askerliği sever ki! Hele bir de Kürt olursa.. Ona yine de askerlik yaptırmışlar.

Babam önceleri öyle pek bilinçli bir yurtsever sayılmazdı. Bu işlerle uğraştığımız için bize de sık sık kızar, uyulmıyacağını bile bile öğütler verir, "siz devlet memurusunuz, gelin gibi olmanız gerek!" derdi. Yani suskun ve uysal. Ama birgün onu, Bağdat radyosundan Kürtçe acılı uzun havalar dinledikten sonra, gözleri dolu dolu, "lo, em Kurd bê xwedi ne!"* diye haykırdığını duydum.

Bir gün de, neden hatırlıyamıyorum, kızmıştı bana. "Sen bolşeviksin!" dedi.

" Bolşevik ne peki?" dedim. Gülümseyerek:

"Bolşevik, yani yoksullardan yana olan, zenginlere karşı adam.."

"Öyleyse kötü birşey değil, " dedim.

Zamanla o da bize ayak uydurdu. Hem yurtsever, hem solcu oldu. Gözlüklerini takarak Yön ve Ant dergilerini sabırla ve dikkatle okurdu. Köylüler içinde, beyaz sakalı ile iyi bir propagandist de oldu.

Sık sık kaçtığı askerliği tam da Şeyh Sait ayaklanmasına denk gelmiş. Bazıları gibi askerlik anılarını anlatmayı sevmezdi. Ama bana anlattığı bir askerlik anısı vardı ki hiç unutamadım onu. Size da anlatayım:

Şeyh Sait ve adamları yakalanmış, isyan bastırılmıştı. Ordu köylerde, dağlarda 'temizlik' yapıyordu. Bizim birlik Lice, Kulp taraflarında görevlendirilmişti.

Bazan dağlarda kaçakları sıkıştırıyorduk, müsademe çıkıyordu. Bir keresinde Yüzbaşı omuzundan vuruldu. Ama zalim, inatçı bir adamdı. Sargılı kolunu kaputun altında gizleyerek atına bindi ve sürdü atını. Askerin morali bozulsun istemiyordu. Acımasızdı da.

Bir köye yaklaşırken dereye doğru kaçan yaşlı bir adam gördük. Askerler arkasından ateş ettiler. Sonra da alıp getirdiler onu. Bacağından yaralanmıştı. İhtiyarı ayaklarından bir dut ağacına astılar ve sopalarla döverek konuşturmaya çalıştılar. Köylülerin nereye kaçtığını, nerede saklandığını soruyorlardı. Adamsa inatla bilmiyorum dedi. Belki de bilmiyordu gerçekten. Sonra sakalından tutuşturup çıra gibi yaktılar adamcağızı.

Köy bomboştu. Askerler evlere dağılıp altın, para gibi şeyler aradılar ve ceplerini ceviz içi, kuru dut ve pestille doldurdular. Herşeylerini orada bırakıp canlarını kurtarmak için aceleyle kaçtıkları belli oluyordu. Evlerin içinde bir bölümü kırılmış ceviz öbekleri duruyordu. Küplerde tereyağı, bakraçlarda yoğurtlar, torbalarda bulgur ve pirinç.. Askerler yağı, peyniri, bulguru, unu toprağa döktüler, saçtılar. Zehir karıştırılmış olabilir diye onların yenilmesi yasaktı. Ama sağa sola dağılmış koyun ve keçileri yakalayıp boğazladılar. Kazanlar kuruldu ve o akşam herkes tıka basa yedi. Subaylar için de kuzular çevrildi.

Sabah erkenden yola çıktık. Meşelerle örtülü bir araziden geçiyorduk. Ansızın bir silah patladı ve aramızdan biri düştü. Bir teğmendi. Kurşunu tam alnından yemişti. Hemen hepimizi siper aldık ve sesin geldiği taraf dakikalarca tarandı. Makinalılar ölüm kustu oraya. Sonra yamacı tırmandık, ama kimseleri görmedik. Sırtı aşıp öteki yamaca doğru ilerledik. Ve bir kurşun sesi daha.. Bu kez vurulan bir assubaydı.

Birlik yamacı yeniden vargücüyle taradı. Ama başka cevap yok.

Bu böyle saatlerce devam etti. Her keresinde bir tek kurşun sesi ve bizden bir ölü. Birliğin morali bozuldu.

Sonunda kan izlerine rastladık ve bir sırtı aşınca yiğit savaşçıyı orada bulduk. Yüzüstü toprağa düşmüştü. Göksünde dört sıra fişek, genç, güzel bir gelindi bu. Uzun saç örgüleri göksünden fışkıran kana karışmıştı.

* * *

Bir Kürt atasözü şöyle der: "Şêr Şêr e, çi jın e çi mêr e." (aslan aslandır, ha erkek, ha dişi..)

** "Biz Kürtlerin sahibi yok!" ya "Biz Kürtler mazlum bir halkız" anlamında..*

## Efrandınek Hêja: TARİXA KURDISTAN

Dı nav meha bori da nav weşanên ROJA NU efrandınek hêja ya mamosta mezın a rehmeti CİGERXWİN bı navê TARİXA KURDISTAN hate çapkırın.

Dema ku mamoste hin sax bû, dest bı amadekırına vi pırtûkê kıribû. Pırtûk cılda yekem e û jı 216 rûpelan pekhatiye. Derheqa pırtûka xwe mamostê mezın usa dınıvise:

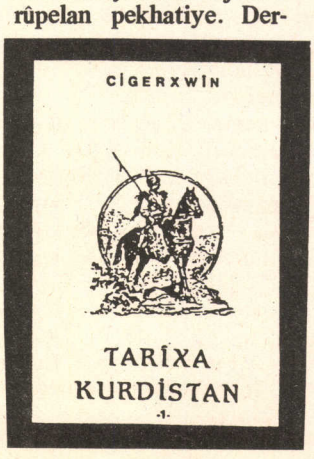


"Dı vi perçi de dıxwezım, cografi û nav koka Kurd, zımenê Kurd, olperestiya Kurd û rewşa abûri, cıvaki, rêzani bıdım xuyakırın. Eger ev karê dıjwar ne barê mırovên weke mıne ji, lê dıxwazım her nebi, kevıreki jı devê rê bıdım ali ko hozan û tarixzanên pışti me karıbın bı hêsani vi kari bıbın seri û bı cibıkın.

"Çawa hın mırovên weke Mıhemed Emin Zeki Beg û Merdoxi û Şerefxan û hın mırovên di jı hene, ko rê jı mere xweş û roni kırıne, ko şayanê pesn û rûmetın û em dı irode sıpasên xwe û mıletê Kurd jı wan mırovênre pêşkêş dıkın."

# SIN'ET Û ÇAND

## SİYABEND Û XECÊ / 3

(Destpêk hêjmara berê)

Guri rabû, rahışte destê wê, wê bıre malê, xıste nav ciyê wê, zarok cıvandın, nan û mehir dani ber wan, neh deh nan ji jı xwe ra hiştiye ba xwe. Wê bır, dani nav ciyê wê, parsûki jı parsûyê wê şkestiye. Dıbe zarina jınıkê, zarina wê dıçe ba erşê xudayê. Gava jınıkê zarin kır, zarokê wê lê cıviyan.

Gundi dıvê, mehira elbê, nan dani ber zarokê wêye,
Xatır jı wan xwest û hat ser sergoyê rêxêye.

Efendımê xwera bêjım, tari ketiye erdê, dewar hatıne malê. Dewar çûne malê, gavan ji çû mala xwe . Dıvê gavan bala xwe dayê ko jına wi dıke zarin. Got, evaye bû mûxûrb, jınıkê nan nedaye hev zarrok bırçine lı malê. Gavan rahışte darê xwe, çû lı ser ciyê jına xwe sekını, bı daha jına xwe got: 'Te hê nanê gavaniyê ne daye hev?" Jınık gıriya got: "Derd û kulê Guri ne bese, hê lêdana te ji zêde bar, parsûyê mın şkestiye.' Go: "Ki parsûyê te şkênandiye?". Go: ' Guri şkênandiye '. Go: İnca ez hew dıçıme ber dewara. Heger em jı bavê xwe ne, ew heqê xwe nadıne mın". Gavan qe dey nekır, dı dılê xwe da hişt û raza.

Serê sıbê, her kesek jı kêfa xwerra çêlekê xwe dıdoşe û dewarê xwe berdan. Dewar tev çûn ketıne bahana apê wi. Guri bala xwe da dewar, tev ketıne bahana apê wi. Baharê ce şin dıke û kijan dewara dertê, xwe lê dıgre û dıçe navê û dıçêre. Dewarê gund tev ketıne bahana apê Guri. Guri rabû jı piya û sekını, keda apê wiya dı dılê wida pır şirine.

Guri go: "Herê-lo, herê-lo, herê-lo,
Hernê garranê, dılê mın dıbêye,
Ev ceyê bêxweyi û bêxudan jı wera lı kuderê, lı vêderêye".
Guri rahışte kêrıkêye, çıma devêye,
Û dırêjkıre nava garanêye,
Kija çêleka ku dıgêje, kêrkê lı zıkê wê dıde, hûrê wê berdıde erdêye,
Guhanê wan jê dıke, yek çêleke sax û sılameti naçê malêye,
Zêdeyi nogıneki û conegeki nefılıti jı vê garanêye.
Guri dıbeze lı pey conegayi û pey nogınêye.
Apê Guri bı Guri dıhese, radıhêje darê xwe û tê gazi Guri dıke, dıbêje:
' Gurri lao, ev te çı kıriye lı rû-hevalta dınêye?"
Guri dıbêje: "Apo, bı wedaniya xudê, ez weke ku westiyam pey vi conegayi û lı pey vê nogınêye,
Ez ne westiyame lı pey vê garannêye.
Dıbê Apo, bıla ev conega û ev nogına hanê jı werra sax bımının, sala we bıqede û conega bazde ser nogınêye,
Wê nogın bızê, mastê wê çıqa hebe lı dınêye, hewqa ev bardınê serêye,
Dewê xwe lı hev para vekır, belki xêra mın û gunê mın ji dı berhevda derêye".

Apê Guri vedıgere malêye,
Êvarê gundi temam dıçıne odêye,
Dıbêjın apê Guri: "Tê destura kuştına Guri bıdi, ku tu destûra Guri nedi, emê te û Guri bı ser hevda bıkujın vêderêye".

(Dumahik heye)

## Stranên tarixi

SEYİD XAN / 3

(Destpêk hêjmara berê)

Dıbê em herdu begê Patnosê jı mıdûrê Kopêra sê kevıra hıltının jı erdêye,
Jêra datının ser masayê,
Jêra sond dıxun bı teleqê jın berdanêye,
Destê xwe datının ser quranê dıbên: "Heta Seyid Xan, Elican, Tofiq, Sılhedin - herçar serekdarê mehkûma em lı dora Kopêda nekujın, qaçaxê dewletê dı ser merra derbaz nabe vêderêye".
Dıbê, xeberê van mireka hê dı devê wanda bûn,
Cıxarê wan pêçayi, ne pê keti nava tılıyê wanda bûn,

Mısinê qawê av bû nekelandi dı agır da bû,
Çıqas rê dıçûne dora Kopê, rê û dırb lê derdıketın,
Bavê Sılhedin bı taribara sıbêra, bı zeraya tavê ra kete topraxê Kopê ced û dırb temam gırtın,
Serê fırar û qaçaxê geliyê Zila lı topraxê Kopê lê dayê berdan.
Nobeçiyê bavê Sılhedin lı pêşiyê dımeşiyan,
Nobeçiyêki vegeriya, melumet da Seyid-Xan, go:" Seyid-Xano apo, bı şêx Bazidê, erdê Tıknûkê, mı jı şıvan û gavanê çolê bıhistiye:
Herdu begê Patnosê, reyisê çeta hukumetê lı ba mıdûrê Kopê rûnıştıne,
Jı êvara xwêda va ray û şewr û tekbira me danine,
Ez bala xwe dıdımê, rê û dırbê me, dı dora Kopê da ji tunine".
Seyid-Xan, Elicanê gerdengaz, Tofiq û Sılhedin bı xwe ra hılani,
Sed û pênci sûarê wi lı pey kar bûn,

(Dumahik heye)

## PÊKENÎ

SE HEMÛ SENE

Go, yeki lı beriyê sek lı bın siyê da dit, rabû kevıreki mezın hilda serê se xıst, cida kuşt. Hevalê wi gotê: "Malava, tu jı xwedê natırsi, te ev seyê bêaleqet kuşt?" Go: "Ne tu nızani, par lı zozana seki ez gırtım, ew bû ez bıxarama". Hevalê wi gotê: 'Ê, mal ne xırab, seyê zozanê lı ku ev seyê deştê lı ku?' Go: "Na, se, hemû sene".

KURÊ FEQÎR

Yeki gote hevalê xwe: "Kureki mın heye' . Heval gotê: "Xudê bıhêle". Go: ' Ne tu nızani çıqa feqire". Heval gotê: "Xudê bıhêle". Go: "Jê ra çı bıki, bersiva te nade' . Heval gotê: "Xudê jı tera bıhêle" Go:"Weki tu lêxi, ew destê xwe lı te hılnayê '. Heval gotê: "Xudê bıhêle" Go: "Kuro, mêş datının ser eniya wi, mêşa nafırine". Heval gotê: "Hey xudê jı tera nehêle".

NIMÊJA MELLE

Go, şıvanek çû bajêr, ku melle ser mınarê bang dıde. Jı yeki pırsi, go: "Ev çı dıbêje?' Gotê: "Gazi nımêjê dıke' . Şıvan pırsi: "Nımêj çiye?' Go: Nımêj nımêj e". Go: "Tu bı xudê ki, ma zırara pêz têda tune?" Go: "Na, zırara pêz têda tune". Şıvan go: "De bıra bang bıdê çıqa dılê wi dıxwaze".

# Dersên Zmanê Kurdi

## 35

(Destpêk hêjmara berê)

| | |
|---|---|
| Rahm | : *Merhamet* |
| Beri yeki dan | : *Birine karşı direnmek* |
| Ber xwe dan | : *Direniş* |
| Xwedê | : *Tanrı* |
| Ço | : *Sopa* |
| Bı çoyê zorê | : *Sopa gücüyle, zorla* |
| Pışt | : *Bel* |
| Şıkestın | : *Kırılmak* |
| To | : *Kaymak* |
| Jı dest hatın | : *Becermek, yapabilmek* |
| Eşir | : *Aşiret* |
| Eşirti | : *Aşiretçilik* |
| Edet | : *Adet* |
| Parlamento | : *Parlamento* |
| Mebûs | : *Mebus* |
| Ray | : *oy* |
| Bı ci bûn | : *Yerleşmek* |
| Êrxat | : *Irgat* |
| Sefil | : *Sefil* |
| Pars | : *Dilencilik* |
| Parsok | : *Dilenci* |
| Pars kırın | : *Dilenmek* |
| Aran | : *Yaylak* |
| Sêwi | : *yetim* |
| Pihn | : *Tekme* |
| Betal | : *İşsiz* |
| Betali | : *İşsizlik* |
| Xerib | : *Yabancı* |
| Xeribi | : *Yabancılık* |
| Dıji | : *Karşı* |
| Zulm | : *Zulüm* |
| Serhıldan | : *Baş kaldırmak* |
| Bahoz | : *Fırtına* |
| Kûçe | : *Sokak* |
| Heq | : *Hak* |
| Neheq | : *Haksız* |
| Zık | : *Karın* |

### *ŞİMDİKİ ZAMANIN HİKAYESİ*

| Fiil : *Gotın* | Kök : *Got* |
|---|---|
| Dema Nıha | Boriya Dudar |
| *(Şimdiki Zaman)* | *(Di'li Geçmiş)* |
| Ez dıbêjım | Mın got |
| Tu dıbêji | Te got |
| Ew dıbêje | Wi, wê got |
| Em dıbêjın | Me got |
| Hûn dıbêjın | We got |
| Ew dıbêjın | Wan got |
| Boriya Têdayi | Boriya berdest |
| *Miş'li geçmiş* | *Şimdiki zamanın hikayesi* |
| Mın gotiye | Mın dıgot |
| Te gotiye | Te dıgot |
| Wi, Wê gotiye | Wi, Wê dıgot |
| Me gotiye | Me dıgot |
| We gotiye | We dıgot |
| Wan gotiye | Wan dıgot |

Şimdiki zamanın hikayesinde fiil *dı* ön ekini alır. Geçişli fiiler takı almaz. Geçişsiz fiilerde ise kök, son harfin sesli veya sessiz oluşuna göre şu takıları alır:

| GERİN - Kök: *Geri* | KETIN - Kök: *Ket* |
|---|---|
| Ez dıgerim *m* | Ez dıketım *ım* |
| Tu dıgeri - | Tu dıketi *i* |
| Ew dıgeri - | Ew dıket - |
| Em dıgerin *n* | Em dıketın *ın* |
| Hûn dıgerin *n* | Hûn dıketın *ın* |
| Ew dıgerin *n* | Ew dıketın *ın* |

Not: 1- Geçişsiz fiilerde şimdiki zamanla hikayesi arasındaki farka dikkat ediniz:

| Şimdiki zaman | şimdiki zamanın hikayesi |
|---|---|
| Ez dıger*im* | Ez dıger*im* |
| Tu dıger*i* | Tu dıger*i* |
| Ew dıger*e* | Ew dıger*i* |
| Em dıger*ın* | Em dıger*in* |
| Hûn dıger*ın* | Hûn dıger*in* |
| Ew dıger*ın* | Ew dıger*in* |

2- Kürtçe'de *( i)* seslisi ile biten fiilerin mazi zamanlarının çekimi farklı bir biçimde de yapılır:

| *MASTAR* | *KÖK* | *DİLİ GEÇMİŞ* |
|---|---|---|
| Gerin | Geri | Ez geriyam |
| Çêrin | Çêri | Ew çêriya |
| Kırin | Kıri | Te kıriya |
| Dızin | Dızi | We dıziya |
| Weşin | Weşi | Pel weşiya |
| Tırsin | Tırsi | Şahan tırsiya |

| *MİŞLİ GEÇMİŞ* | *ŞİM. ZAM. HİKAYESİ* |
|---|---|
| Ez geriyame | Ez dıgeriyam |
| Ew çêriyaye | Ew dıçêriya |
| Te kıriyaye | Te dıkıriya |
| We dıziyaye | We dıdıziya |
| Pel weşiyaye | Pel dıweşiya |
| Şahan tırsiyaye | Şahan dıtırsiya |

*(Dûmahik heye)*

## KOMCIVÎNA KOMKAR ...

Kurdıstan lı Elmanya Federal kardıkın sekınin, pıştevaniya xwe carek dın bı gelê Kurd nişan dan. Ev hınekan ra bû bersivek ku, ' neteweyê Kurd tene ye" dıbêjın.

Dı Komcıvinê da nunêrek jı KOMKAR-Fransa, KOMKAR-Swêd, Dostên Riya Azadi lı Danimarka, Yekıtiya Karkerên Kurd lı Hollanda beşdar bûn û lı ser karkerên Kurdıstani ku lı Ewropa kardıkın an ji dıjin rawestiyan. Dı gel vi, lı ser pêvendiyên xwe KOMKARê sekınin, jı bo pêşdabırına kar û bar û pêvendiyan pêşneyar anin.

## Şeva Çandi

Şeva ewil, jı bo mêvan û nunêran programek çandi ji hatıbû amadekırın. Koma folklora zarokan û yên mezınan, koma zarokan ya bı navê " Kulilkên Kurdıstan" jı folklor, stran û marşan ve dılê seyirvanan da ciyek mezın gırtın.

Hozan Şêxo, Delal, Kamıl û Kemal bı zaravê zazaki û kurmanci stranên folklori, dilani û şoreşgeri pêşkêş kırın. Helbestvanê Gelê Kurd Gundi bı helbestên xwe ve derket ber mêvanan. Sınetkar İsmail Atmalı kurte tiyatroyek bı navê "pışgırı û Yekiti" sınetkariya xwe carek dınê nişan da. Dawiya programê ciyê hewşê bı kesên govend kışayi ve tıji bû, dı gel def û zırne tevayi govend hat kışandın.

Dı şevê da bo gırtiyên politik û malbata wan 1.600 DM hat beravkırın.

## ŞÊX SEiD

ne ber nızan. Bı vê ji neman gelê Kurd jı axên kal û bavan durxıstın, mefi kırın. Kırın ku êdi seri raneke, kırın ku koka xelkê Kurd jı Kurdıstanê bıbırın. Lê pır nebori Dêrsımê, lı çiyayê Agırê serhıldana Kurdan disa destpêkır. Û nuha ji koleder lı ser vê fıkrêne ku pêşiya Azadiya Kurdıstan dıkarın bıgrın. Lê kolonyalist tu caran naghijın vê armancê. Gelê Kurd iro ji lı ser piyane. Hın ciyan bı çek û sileh, hın ciyan bı ronahi kırın û rêzkırına xelkê Kurd ya xebatkar û welatparêzan kar û şer dıke. Bıbe nebe ewê serkeve û bıghije armanca xwe.

Sedema bınketına serhıldana Şêx Seid gelekın. Lê em bı esasi dıkarın bêjın ku:

Aliyê çek û leşker ê Tırkan, jı yê Kurdan gelek pırbûn. Ya duduyan hemu Kurd tevi şerê nebıbûn, gelekan xwe da aliyeki, hınek ji alikariya Tırk an kırın. Ya sêwemin eve ku rêxıstıneke bı rasti dêmoqrati û netewi û tunnebûna bernameyeke rêk û pêk bû.

Rêxıstına Azadi bı temami pêşengiya vê serhıldanê nekari bıke. Hemu xebatkar û welatparêzên Kurdan nekari bın ala xwe kombıke û rê nişan bıke. Lê ev serhıldan tesirek baş dı nav xêlke Kurd da hişt. Ev şer kete nav dirok û çanda Kurdan. Bı awaki fıreh nuha ji tê gotın û şırovekırın.

## İSVEÇ: Mülteci kamplarında Kürtler açlık grevinde

Stockholm'den Reşo bildiriyor

İsveç makamları, aylar boyu mülteci kamplarında tuttukları Kürt mültecilerinin bir bölümü hakkında, iltica istemini rededip sınırdışı etme kararı aldılar. Bu mültecilerin büyük bölümü Konya yöresinden gelen Kürtlerden oluşuyor. Kamplardaki diğer mültecilerde böylesine bir kararı bekliyor.

Bunun üzerine önce Lagan kampındaki Kürtler açlık grevi başlattılar. Arkasından Lokabrunn, Hör (Buradaki iki Kamp) ve Falkamberg'deki 100'ü aşkın mülteci açlık grevine gitti. Grev şu anda 23. gününü tamamlamış ve ölüm orucuna dönüşmüş bulunuyor.

Grevciler, sınırdışı etme işlemlerinin durdurulmasını, iltica istemlerinin kabul edilmesini ve uzun süren kamp uygulamalarına son verilmesini istiyorlar. Bunlardan birçoğu 8 aydan beri kampta tutulmaktadır. Yine mülteciler, haklı olarak, Türkiye'ye gönderildiklerinde kendilerini tutuklama, işkence ve baskıların, ağır cezaların beklediğini söylüyorlar. Grev, İsveç kamuoyunda geniş ilgi ve destek görmektedir. Radyo ve televizyon, basın greve geniş yer ayırıyorlar. Kilise, hükümet ve göçmenler dairesine bir mektup göndererek uygulamayı protesto etti. Af örgütü'nün ve Sol Komünist Partisinin yerel örgütleri de grevcilerle dayanışma gösteriyorlar.

KOMKAR-Swed olarak başından itibaren grevcilere dayanışma gösterdik. İsveç çe Türkçe bildiriler yayınlıyarak kamuoyunu uyardık. Ayrıca grevcilerin haklı istemlerinin kabulü için değişik kurumlarla ilişkiye geçtik, İsveç- Göçmenler Bakanlığına ve Göçmenler Dairesine bir mesaj yollayarak mültecilerin istemleri karşısında sessiz kalmamasını istedik. Açlık grevindeki Kürt yurtseverlerinin durumu ağırlaşmaktadır. Bunlardan 8 tanesi hastahaneye kaldırıldı, ancak ilaç almayı redettiler ve tekrar arkadaşlarının yanına kaldırıldılar. Lagan kampından, haklarında sınırdışı kararı olan 4 mülteciyi ise polis alıp götürdü. Bunların şu anda nerede oldukları bilinmiyor. Lokabrunn kampındaki grevcilerin günlük 15 er Kron'luk ödentileri kesildi. Buna itiraz üzerine, bir ilgili: "gidin KOMKAR ödesin" diye karşılık verdi.

Kürt mültecilerin açlık grevi giderek diğer kamplarada sıçramaktadır. Mörsil kampında 15 Filistin'li, uzun süre geçmiş olmasına rağmen iltica istemlerine cevap verilmediği için, Mölle kampında da, yine aynı nedenle bir Lübnan'lı açlık grevine gitmişlerdir.

Son olarak alınan bilgiye göre Göçmenler Dairesi Lokabrunn kampındaki grevcilerle görüşmeyi kabul etmiştir.

(Not: Yazıyı, baskıya verdiğimiz sırada aldığımız yeni bilgilere göre, grevlerin sona erdiği söyleniyor. Gelecek sayıda okuyucularımızı, sonuçlar hakkında bilgilendirmeye çalışacağız.)

## FİKRİ SÖNMEZ...

sinde devrimci hareketin prestijini düşürmeyi istiyor faşist cunta. Bu plan hiçbir zaman tutmayacak. Belki ihanet edenler olacaktır. Ama devrimci tutukluların ezici çoğunluğu, faşizme karşı direnerek, can vererek devrimci onuru yüksekte tutmaya devam edecekler.

Tüm baskı, zulüm ve işkenceler halklarımızın gelişen anti-faşist mücadelesini engelleyemeyecektir. Gün gelecek halklarımız, zafere ulaşan diğer halklar gibi, faşist generallerden ve onların uşaklarından yaptıklarının hesabını soracaktır.

Halklarımız özgürlük, demokrasi ve sosyalizm yolunda şehit düşenleri unutmayacaktır.

## DÜZELTME

Gazetemiz Dengê KOMKAR'ın 74-75. sayısında bir dizgi hatası sonucu sayfa 7'de kürtçe Newroz yazısında Hamburg gecesine katılımı 2.500 yerine, 25.000; Münih Konferansı yazısında ise 400 dolayında yabancı delege yerine 4.000 yabancı delege olarak yazılmıştı. Düzeltir, okurlarımızdan özür dileriz.

## 8 GULAN...

bın. İro ew tevi hebûna rokêt û çekên atomi yên cure-cure hên dest bı çekên nûjentır dıkın û "şerêstêrkan" amadedıkın .

Hêzên impêryalist lı Amêrika Latini û wisa lı Tırkiyê ji rêjimên leşkerifaşi bı darê zorê anin ser textê hukım û pıştgıriya wan dıkın.

Bı van karan ew xetera şereki cihani mezındıkın. İro parastına aştiyê bûyê erkê pêşin jı mırovaniya pêşverû gışti ra. Gelê me ji hêza xwe dıxe nav hêzên mırovparêz û aştixaz bo rawestandına çekkırnê û bo hevjiyana dı aşti da.

## TÜRKİYE VE TÜRKİYE KÜRDİSTANI GENÇLİĞİ İLE DAYANIŞMA GECESİ

12. Festival Hazırlık Komitesi, 22. Haziran 1985 günü Köln'de bir Dayanışma Gecesi düzenliyor.

Festivalin tanıtılıp dayanışmanın gösterileceği geceye Sıvan Melike Demirağ, Meral Taygun gibi tanınmış sanatçının yanısıra, birçok folklor ekibi de gösterilerde bulunacaklar.

ADRES: Stadthalle Mülheim
5 Köln 80 (Mülheim)

# 60 SALİYA SERHILDANA ŞÊX SEİD

Gelê Kurd wek gelên dın jı bo Azadi û mafên xwe yê demoqratik û netewi, her tım xebat kıriye û serirakıriye, Diroka Kurdıstan bı van serhıldanan ve hatiye xemılandın. Ev hereketana axıriya sazumana feodali destpêkıriye. Jı ber ku gel wan çaxan dıghijê wê merhelê û bona azadiya xwe destbı şer dıke.

Axa, şêx û serok eşir lı nav van serhıldanan da hebûne; lê bı temami neketıne nav tekoşinê jı wana gelek lı gel hukumet û padışahan bûne yek u dıji gelê xwe şer kırıne. Lê hemû serhıldanan da hêzên bıngehi Kurdên xızan û welatparêz ın.

Serhıldana gelê Kurd dı sala 1925 meha Sıbatê da ku bı navê Şêx Seid tê nasin; dıji teda, zulım û qırkırınê hatiye çêkırını. Bê şık gelê Kurd lı vê serhıldanê ji baweriya xwe tenê bı xwe aniye û tu car pışt lı biyaniyan gırênedaye.

Lê pır mıxabın ku gelek ronakbir, dêmoqrat û sosyalistên Tırk û ya biyaniyan, bı taybeti lı ser serhıldana Şêx Seit ketıne nav xeletiyên mezın. Dı bın propaganda Kemalistan mane. Bı tengnezeri berxwedana gelê Kurd nêhêrin. Ewana bê qeyd û şer pıştıvani dane hukma Mıstefa Kemal.

Hukma cumhuri lı wan çaxa usa gotiye: "Lı vê buyerêda, pêçiya İngılızan heye, têkıliya Kurdan bı wan ra heye. Ev serhıldaneke paşverûye; Kurd, dıxwazın sultaniyê paşda vegerinin, ewana dıji cumhuriyê Tırkiyê ne û hwd. Lê ewana tucaran evê yekê izbat nekırıne. Her tenê qısekırne û nıvisandıne.

Ewana disa bı nıvisandınê xwe, xwe dıdıne dest Burjuvaziya Tırk, bıxwe cesuseke xwe şandıne ba Seyit Evdılqadır û xastıne wi bıxapının, lê nekarine. Dewleta İngılızan pêşiyê bı Fransızan ve destur nedane leşkerên Tırka ku xeta tiranê ve leşkerên xwe bıkşınıne pışt hêzên Kurdan. Jı ber ku mabeyna wana û Tırkan lı wan dema ser Muslê pevçûn hebu. İngılızan alikiva dıtırsiyan Tırk wan deran destbıxın, alikiva ji dıtırsiyan ku eger Kurd bıghijın armancên xwe lı wê çaxê ji Mısul bıkeve bın xeteriyê û dıbe ku bıkeve destê Kurdan. Lê du dan-standınê ewana destur dane Tırkan. Leşkerên Tırkan jı wê xetê derbasbûn û lı pışt ve şerê Kurdan kırın. Ani emperyali ya İngılızan alikariya Kemalistan kır.

Evana ne bê sedembû, jı her ku ewana dıxwastın bıngehiya serhıldanê ku netewi û dêmoqratiye jı ber çavan veşêrın Pıştıvaniya lı nav welat û derweyi welat jı seri ve qutbıkın û serhıldanê bê hêsani bıpelixinın.



ŞÊX SEİD

Çawa tê zanin dıji dagırkerên kapitalist, gelê Tırk, Kurd û ên mayin tev şerkırın. Ewana jı axê Tırkiyê û Kurdıstanê avêtın der. Lı wan deman da dıji kafıran bı navê islamiyê gazi gel kırın. Xasıma peyvendi bı Kurdan ra danin û behsa heqên dêmoqratik û netewi ji dıkırın, pıştıvani dıdan. Lê dema ku burjuvazi cumhuriyê Tırkiyê sazkır û xurt kır lı ser gelê Kurd û çina karker dest bı zordestiyê kır.

Ewana Feodali jı ortê ranekırın, serda ji bacên gıran danin ser namıla gundiyan. Lı ser neteweyê Kurd û kemayiyên mılli ê dın zılm her ajotın û roj bı roj bêtır kırın. Bes guhartınên bı şıkli pêkanin.

Jı aliyê dın pışti şerê cihanê ya yekemin lı Kurdıstanê da ji gelek guhırandınên pêşketi hate ditın. Dı pêşengiya Kurdên bawermend û ronakbir an da rêxıstınên Kurdan û roir mên wana derketın. Jı aliyê siya çandi ev karana dı nav gelê Kurd tesirek baş peyda kırın.

Lı rojhılata navin pışti Şoreşa Oktobrê da daxwazên mılli, xebata dıji kolonyali û kapitalizmê pêşta çû. Ev yeka ji dı nav peşketiyên Kurdan da jı bo heqên dêmoqratik û netewi alikariya xebat û şerê kır.

Çawa tê zanin jı berê ve gelê Kurd seba Kurd û Kurdıstanê şerê kıriye tu car ev daxwaz jı giyan û canê wi da derneketiye, her roj pêşta çuye û xurt bûye.

Hova ev yekaneye ku bûye sedema serhıldana Kurdan, ya bı navê Şêx Seid tê nasin. Ev serhıldan lı tarixa Kurdıstanê da ya heri geş û bı rêkû pêk e.

Berê serhıldanê rêxıstına AZADİ, Kuluba Kurdan û gelek ronakbir û zabıtên Kurd jı bo agahdar û rêzkırına Kurdan xebat kırın. Bı serok eşir û şêxanra ji peyvendi çêkırın. Lê gelekê wana hukma Tırkan berê serhıldanê gırtın û kuştın. Bı vê awayi ewana dıxwastın ku Kurdan bê serwêr bêhêlın. Lê gelê Kurd nû ve serokên şoreşê jı nav sıngê xwe derxıst û şer kır. Lı gora pılanê Kurdan dıvê destpêka şerê roja Cejna NEWROZê, ango 21 ê Adarê bûya. Lê 12 Sıbatê da navbera eskerê Romê û Kurdan şer qewımi. Jı der dorê Erzurmê bıgre het bın sura Diyarbakırê kete dest Kurdan. Lı van deran pır-hındık guhurandın dı nav jiyanê da hate çêkırınê. Gelê Kurd jı bo parastına namus û canê xwe, bo destxıstına mafên netewi û dêmoqratik bı mêrani şerkır. Şiar û gotınên vê tevgerê çı dıbe bıla bıbe tu car evi daxwaz û rastiyê jı ortê hılnade. Belê hın şêx, melle û serok eşir tevi şerê bûne, lê hêzê bıngehin gundiyên bê ax, welatparêzên Kurdıstanê ne. Eva rasti lı mehkemên êrfi idarên da hatiye eşkere kırın. Dı devê hakım û savciyên Tırkan derketi ye ketiye zabıtên mehkeman. Ewana bo vê serhıldanê "Jı bo Azadiya Kurdan e" dıgotın.

Leşkerên Romê gelek xort û şoreşgerên azadiyê dardakırın. Pır gundan xopan û wêran kırın. Jın-zar,kal-pir nehiştın; kê kete ber wan bı hoviti da

(Dumahik rûpel 19)

Mercên aboneti: 6 mehi 10 DM, sali 20 DM.
Abone şartları : 6 aylık 10 DM, yıllık 20 DM.

Hesap-No: Postscheckamt Frankfurt
Konto-Nr. 405767 - 606

DENGÊ KOMKAR

Xwedi : Federasyona Komelên Karkerên Kurdıstan lı Elmanya Federal
Navnişan : 5000 KÖLN, Burgunderstr. 35 - 37 Elmanya Federal
Berpırsiyar : N. Ateş

IMPRESSUM
Herausgeber: KOMKAR - Föderation der Arbeitervereine aus Kurdistan in der BRD e.V.
Verantwortlicher Chefredakteur: N. Ateş
Druck: Eigendruck